

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA

Megjelenik: havonta kétszer.

Előfizetési díj:

egész évre 240 leu, fél évre 120 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Porumbeni-Mici-Kisgalambfalva.
Jud. Odorheiu.

Felelős szerkesztő: **Derzsi Endre.**

Pünkösti gondolatok.

A tanítványok kétszer érezték árvaságuk mélységes fájdalmát. Először nagypéntektől husvétig. Másodszor áldozócsütörtöktől pünkösztig. De ahogy betöltötte lelküket a pünkösti Lélek, többé soha. Így vagyunk mi is. Amíg be nem tölti lelkünket a pünkösti Lélek, addig árvák vagyunk. Árvák még akkor is, ha csillogó fény és gondtalan élet a mi osztályrészünk. De mihelyt behatolt lelkünkbe ama Vigasztaló, megszűnt árvaságunk, még ha a halál árnyékának sötét völgyébe is járunk. Felemelni, erősíteni, vigasztalni, teremteni, életet adni — csak a Szentlélek képes.

Minden megújítási kísérlet, mely nélkülözi a Lélek tüzését és erejét, hiábanvaló és meddő. Egyházunkat a pünkösti Lélek teremtette meg. Ez végezte el a reformáció művét is. És egyedül ez ujíthatja és tarthatja meg egyházunkat ma is. Nem a forma az első, hanem a Lélek. Mert a Lélek mindig tud formát teremteni, de a forma Lelket soha. Az anyaszentegyház belmissziói munkájánál is a Lélek az első. A forma kihangsúlyozása, a missziói munkáknak statisztikákba és rubrikákba való beskatulyázása, a Szentléleknélküliség — a legbiztosabb út a belmisszió csődje felé.

A Szentlélek emberi lelkeken keresztül munkál, ujit,

alkot és terem. És milyen mértékben munkál, olyan az eredmény. Tapasztalhatjuk ezt igehirdetésünknel és gyülekezeti munkáinknál egyaránt. Amíg csak „magunk“ szólunk, igehirdetésünknek alig van foganatja. De mihelyt a Szentlélek az, amely „szól mibennünk“, szomjuhozva és vágyakozva nyílnak meg előttünk a szívek. Amíg csak „magunk“ munkálkodunk, az emberek tartózkodók, bizalmatlanok és olyan hamar félreértene. De mihelyt a Szentlélek az, amely „munkálkodik általunk“, bizalom és megértés költözik a szívekbe. Szentlélek nélkül csak hivatalt töltünk be. Munkánk, kötelességünk hivatássá csak Lélek által válik.

Gyümölcseinkről ismernek meg minket. A Léleknek gyümölcsei: szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szivesség, jóság, hűség szelidség, mértékletesség.

Ahol háborúság, szeretetlenség, félreértés, békételenség, lázongás, panasz, bizalmatlanság és rosszindulat van, ott nem a Szentlélek munkál.

A Szentlélek az reánk nézve, mint a napsugár a természetre nézve. Amilyen borus és sötét a természet napsugár nélkül, épen olyan borus és sötét a mi életünk is Szentlélek nélkül.

Akik az Urban biznak, azoknak erejük megújul: — futnak és nem fáradnak el, járnak és nem lankadnak meg. Ez a bizalom pedig a Szentlélek ajándéka.

Az emberi vigasztalás tehetetlen. Egyedül Istennek vigasztaló Szentlelke képes felszáritani a mi keserves könnyeinket, begyógyítani a mi fájó sebeinket és megvigasztalni a mi bánatos, szomoru szívünket.

Pünköst nélkül befejezetlen az a felséges üdvtörténet, melynek hordozói karácsony, nagypéntek, husvét és áldozócsütörtök. Szentlélek nélkül nincs ujjászületés, megszentelődés és üdvösség.

„Akiben nincs a Krisztus Lelke, nem az övé.“ Jövel azért Szentlélek Uristen! Töltsd bé szíveinket éppen! Hogy mi lehessünk a Krisztusé!

D. E.

Egy pásztor.

A Ref. Szemle utóbbi számaiban több-kévesebb éllel megindult a vita a papság szervezkedéséről. Hogy mennyire meddő, láthatjuk, ahelyett, hogy meggyőzne, személyeskedésre vezet és a farizeizmus ellen tiltakozó fél felveti a jók és gonoszak közti elválasztó falat »jaj nektek, ha mindenki jót beszél felőletek«. Próbáljuk meg, nem lehetne-e úgy a »jóknak«, mint a »gonoszoknak« egy pár összehozó szót mondani?

Minden egyesület, amely a papság reprezentánsa-képpen a »lelkész« szót felveszi a címébe, bizonyos egyetemességet vindikál magának, holott az egyetemességnek élénk ellentéte az a 253 jelentkezés, amit a lap első számában olvashattunk. 253 véto, amely a »Lelkészek szövetségének« mondjuk: »világi súlyát csökkenti«. Ilyen felesleges erőpazarlás nagyon meggondolni való dolog. Másfelől a kiválasztott seregben anyaszentegyházunknak olyan nevei vannak, akiknek nehéz fajsúlyát bizonyára fájdalmasan nélkülözné a Lelkészegyesület. Utánna kell nézni az összetartó kapcsoknak is, amit nem lehet úgy elintézni, hogy a másik fél táborából áthangzó szavak közül csak a sértőket, vagy támadókat válogassuk össze koszoruba, hanem *éppen azokat* hallgassuk el és keressük azt, ami összehoz. Egy a kötelességünk, egy a kenyérünk és egyek a terheink, vagy kísértéseink. A kötelesség: Isten ígéjének hirdetése, annak formája, egyszóval istentisztelet — *Szenteltessék meg a Te neved*. Kötelesség a hitről való bizonyágtétel, misszió — *Jöjjön el a Te országod* és az egyházfegyelem = *Legyén meg a Te akaratod*. Egyéniségek szerinti önként kínálkozó három felosztás egy leendő lelkészegyesület szakosztályai számára. A tudományal foglalkozók, a missziói lelkek és a magunk és más fegyelmezését kívánóké. Talán kaphatna benne munkát a legmunkásabb Lelkész szövetségi tag is.

A mindennapi kenyér: némelyek szerint ma ez lenne a legnépesebb szakosztály. Mindenesetre nagyon hangosak a panaszok, hogy »odafönt sokszor kifelejtük a miatyánkból a mindennapi kenyeret«. Méltán feddőzhetnek, hogy vannak, akik minden követ kenyérré akarnának változtatni, de vajon nem kísértés-e az is, hogy ha te Istennek fia vagy, élj meg csak az Isten ígéjével?

A teher és kísértés: sok helyen lelkész és nép mint ellenségek állanak szemben, vajon nem kellene szakosztály, amely mindent megtegyen a lehetőség határain belül, sőt kívül, annak érvényesítésére, hogy »*bocsásd meg a mi vétkeinket*«? És lesznek bizonyára elhívott

lelkek, akik minket és eltántorodó népünket igyekeznek kiragadni a *kisérlések* és a *gonosz* karjai közül.

Keretek, amelyben az egész református papság elfér. Közelebbi vidékek és a nagy egység egyéniségek szerint elhelyezkedik benne. Mindnyájan részben Isten keze vagyunk, illik-e Isten egyik kezének megvetni a másikat, a balkéznek a jobbót, amiért nem tudja, hogy az mit csinál?

Csak ne legyünk intranzigensek, tejnek italát a gyöngének és megerősödik tőle. Az erdélyi liberálizmus még ma is elég erős, hogy befogadja a különböző árnyalatokat és örvend rajta a »minden akolnak egy pásztora«, a Jézus.

Benkő Kálmán.

Emlékek a multból.

A Lozsád-i (Hunyadi egyházmegye) református egyházközség 1833 február 11-én kelt jegyzőkönyvéből.

»1833 ba Februáriusnak 11-dik napján DConsistorium planum tartaték a Losádi parochiális Háznál a T. pap Baló István elnöklete alatt a'z oskola Mester Vitályos Áron állapotja és megházasodhatása tekintetében. Amikor a Mester megházasodhatását akadályozóktól a következendő protestatiót adták be cum protestatione hogy inprotocolláltassék :

Mi akik neveinket ezen ide A Betű alatt bé zárt pappirosra írtuk és irtuk alá mindnyájan gyermekekes apák, és akiket ezen mostani tárgy leginkább interessál és bőrünkbe áll és akik semmi ígéretektől és intselkedésektől Mesterünk által el nem tsábittatunk, egyedül gyermekeink jövődő boldogságát óhajtva, mostoha sorsától pedig irtózva — ujból is hathatósan protestálunk és contradicálunk — ellene mondunk, hogy a már két versben közönséges megegyezésből lett Inprotocollatiója mellett állunk — soha Házas Mestert Ekklesiánkba nem tartunk, annyival inkább a mostaninak Házasságát meg nem engedjük, annak ellene mondunk, tudtára kívánjuk adni, hogy se a' Házasságáról ne gondoskodjék, se pedig a további itt maradásáról — a nem reméllett esetben pedig, hogyha mindezen felvehető — igazságos és törvényes okaink és protestatióink ellenére is valamit Házassága dolgába irt Mesterünk el próbálni merné (»ugy mint Mester«) abban az esetben ujból meg ujból hathatós protestatióink és declaratióink nyomán jelentjük, hogy az tsak ugy essék meg, ha Mesteri hivatalától végbucst veszen, mert hogy megházasodjék és feleséget vigyen azon szent

Küszöbök küzé, mely úgy a miénk, mint akármelyiké, annak merőbe ellene állunk. Soha annak kapuján belől asszonyt úgy, mint Mesternét belépni nem engedünk és ha akaratunk ellen azután is Mesterkedni akarna még, erre az esetre is protestálunk, hogy soha Őkegyelmének semmi esetben fizetést nem adunk, Ő kegyelméről tudni nem akarunk — Gergely pápa Napján mesterünknek nem esmérjük — más Rectort hozatunk és annak fizetünk és ennél fogva tudomásul legyen. Tiszteletes papunktól pedig megkivánjuk, hogy semmi alattomos szin alatt megesketni ne merje a Mestert — míg Mester létszen. Ezen protestálásunkat Rectoruuk előtt fel olvastatni és a ns. Sz. Ekklésia protocollumába beiktatni tisztelettel megkivánjuk.

Közli:

Gyenge Sámuel

református levita lelkész.

Lelkészegyesület-e vagy Lelkészek Szövetsége?

I.

A kalotaszegi egyházmegye papságának állásfoglalása.

A kalotaszegi református egyházmegye papsága 1928 május hó 8-án Bánffyhunyon tartott értekezletén a Református Szemle 1928 évi 16. számában megjelent 3137—1928. IV. sz. körlevél alapján foglalkozott az »Erdélyi Református Lelkipásztorok Szövetségé«-nek a hivatalos lap f. évi 10-ik számában közölt alapszabálytervezetével. A kérdést *Szász Ferenc* türei lelkész vezette be a következő előadásával:

Egy ránk nézve rendkívül nagyjelentőségű kérdésben kell előbb döntenünk, mielőtt a mélt. Igánács 3137—1928. IV. sz. körlevele értelmében az »Erdélyi reform. lelkipásztorok szövetségének« alapszabályait megbeszélés tárgyává tennénk. E kérdés a viták folyamán úgy formuláztatott: »Szövetség-e vagy egyesület?« Szükségtelennek tartom úgy az ügyet, mint az a körül kifejtett vitát ismertetni, mivel az ugyanis mindannyiunk szeme előtt folyik s csak utalok arra, hogy a szövetség és egyesület synonym jelentésű szavakat mindig abban az értelemben veszem, amilyen jelentést azok a vita folyamán nyertek. Ezek előrebocsátása után természetesen, ha magamat ez ügy előadójának nem tekintem s csak egy néhány teljesen egyéni reflexió az, mit előterjeszthetek, anélkül, hogy az ügy teljes megvilágításának vagy a kérdések egész complexumának kimerítését arrogálnám magamnak.

A Szövetség, illetve egyesület megindulása is mutatja a közöttük levő cardinalis ellentétet. A szövetségben 24 hasonló gondolkozásu

testvérünk a maguk élet és munka ideáljainak megvalósítására bizonyos kereteket állítanak föl s ezt főhatósági aprobatival látva el e keretek között akarják tömöríteni a kerület papságát, illetve annak nagy részét. Tehát itt egy már meglevő szervezet szélesebb körben való kiépítéséről van szó, amelynek végső célja az erdélyi kerület papságának azonos élet és munkaprogramm számára való megnyerése. Minél többször olvastam a szövetség szervezeti szabályzatát, annál inkább meggyőződtem arról, hogy ez a papság egyetemének, vagy legalább is nagy részének egyesítésére alkalmatlan. Ez a szervezet csak a hasonló teológiai felfogású és világnézeti papokat fogadhatja be s vérségi összeköttetésben van az ugynevezett vécsi szövetséggel. Mivel azonban Vécs Helikonná lett, a hazátlan szövetség Kolozsvárt keresett új hazát. A vécsi szövetségnek a kolozsvári felett meg volt az az előnye, hogy ismerve természetében rejlő korlátozottságát, nem is indult el az általános propaganda útján. Hiszen nyilvánvaló, hogy papságunkban ma az unitarizmussal kacérkodó szélső racionalizmustól a secták kizárólagosságára törekvő E. M. Sz.-ig a világnézetek egész szín és árnyalati skálája képviselve van. Távolról sem akarom én a szövetséget a farizeizmus vagy jezsuitizmus vádjával illetni, de nem hallgathatom el azon aggodalmamat, hogy ha a szövetség világnézeti alapját képező egyházas pietizmussal ellentétes világnézeti papok lépnek be a szövetségbe, ezek annak tehertételeivé változnak s mivel a tagsági ív aláírása nem lesz mindenkinél a világnézeti ujjászületés bizonyossága vagy kezdete sok paptársunk előtt ez által a farizeizmus sikos útja fog megnyílni s ezek akár erkölcsi, akár más presszió hatása alatt legyenek is tagjai a szövetségnek, annak korlátaiban a jezsuitizmus. bilincseinek szorítását fogják érezni. Nem hagyhatom említés nélkül, hogy véleményem szerint a jó jezsuita a jezsuitizmust nem tarthatja bilincsnek, mert a külső kényszer egybeesik a lelkiismereti kényszerével s ahogyan már a szorítás érezhetővé válik, ott már a lelkiismeretben van a hiba. Az elmondottak nem akarják a minden belső küzdelem kizárását jelenteni, csak arra a tényre akarnak rámutatni, hogy az egyik küzdelmet a legkeserűbb vívódásokban is a diadal édessége hatja át, míg a másik csak a korlátokat látja s a sebeket számolgatja. Bár sok jelentős kérdésben magam is egyetérték a szövetség szellemi irányzatával, de azért a kalvinizmust nem merném ez irányzat részére kisajátítani. Tehát a szövetség úgy amint előttünk áll lehet egy bizonyos, esetleg nagy számú reform. lelkipásztor szövetsége, de nem lehet a reform. lelkipásztorok szövetsége, nem is szólva arról, hogy úgy a szövetség címe, mint szervezete nem is tekint a Királyhágón túlra.

Az Egyesület ügyében csak a kezdet kezdetén állunk eddig még

csak annyi történt, hogy két paptársunk felvetette az egyesülés szükségének gondolatát. Fájdalom ezek közül is az egyik már meggyengült egészségére hivatkozással a frontról félre állt. De szerintem még itt az egyesülés szükségének a kérdése is nyílt kérdés és egyáltalán nem áll az, amit egyik nagyon szeretett testvérünk a vita hevében állít, hogy »először tömörülünk s aztán, mint a cél nélküli nyáj, keressük tanácstalanul a követendő irányt«. Hiszen még ha tényleg körvonalazott keretek nélkül tömörülnénk is, akkor sem kell keresnünk a célt, mert az már hivatásunkban adva van s tanácstalanul irányt kereső nyájnak még így különleges szervezet nélkül sem tartom papságunkat s már akkor Isten országa ügyének szolgálatába állítottuk magunkat, családjunkat, amikor a szent szolgálatot magunkra vettük. Mert hogy ma valaki belső hivatás nélkül járja a református papság golgothás útját, csak az odahelyezettség tehetetlenségéből vagy kenyérért azt elgondolni sem tudom, mert akik bölcsek e világ szerint, végső esetben gör. keleti pappá lesznek.

Mielőtt az egyesület ügyét bírálat tárgyává tennénk, méltóztassatok megengedni, hogy felvessem a kérdést, van-e szükség egyesülésre? Dacára annak, hogy papságunk ma nemcsak tagozódott, de fájdalommal szakadozottnak nevezhető, nemcsak a talentumok különböző mértéke és a világnézet sokfélesége, de külső társadalmi helyzete miatt is én egy bizonyos egységet mégis látok, amit a közös munka és közös cél ad, ebből a szempontból megtaláljuk egységünket a szentek egységében, ebből a szempontból egyesülésre szükség nincs. Az egy cél felé haladó utak egyesítésének kísérlete szerintem emberi erőt meghaladó vállalkozás és bizalmatlanság Isten bölcsességével szemben aki különböző talentumokat adott; bizzuk csak arra, hogy a különböző úton egy célra törők munkájából az ő dicsőségét hozza ki, aki a szivárvány színeit egy fényben ragyogtatja. Sokat és sokszor emlegetik munkánk hatékonyságának érdekét én ebből a szempontból sem látom indokoltnak mert meggyőződésem szerint a munka eredménye feltétlenül és fenttartás nélkül Istené. Ne áltassuk magunkat azzal, mintha összefogva eredményesebb munkát végezhetnénk, hiszen Isten világmányszásában az én munkámat helyettem úgy sem fogja elvégezni senki más s emellett az eredmény megállapítása maga is teljesen meddő kísérlet, mert a külső építés nem jelent egyben belső előhaladást és megfordítva; már pedig mi csak a külsőt látjuk. Hogy akarjuk hát mi azt az eredményt fokozni, amely ismeretlen előttünk. De ha a látható eredményt nézzük is hányszor tapasztaljuk, hogy a legnagyobb odaadással végzett munka nyomtalanul mulik el s a csak kényszerűséggel végzett eredményes s hogy nem mindig a legnagyobb

bak a legáldottabb hatásuak is. És mégis szükség egyesülnünk egy felsőbb kényszer következtében: a szeretetért. Ugy gondolom, hogy akik élethivatásukul a szeretet evangéliumának szolgálatát vállalták azoknak a szíve között kell elsősorban a szeretet aranyszálainak megfonódni nevezzük ezt az egyesülést Szövetségnek vagy Egyesületnek s ebből nem szabad ám senkit kizárni még a legkisebbet sem azok közül, kik az Isten tiszta igéjének a szolgái. Hogy pedig minden reform. pap az legyen, afelett örködni az egyház hivatása. Ebben az egyesülésben meg kell találnia a helyét minden magyar református papnak a politikai korlátozottság miatt minden romániai magyar református papnak.

Arra a másik kérdésre, hogy egy ilyen minden papot magába foglaló egyesület létrejöhet-e azt hiszem rövidesen megfelelhetünk s a jelen szakadozottsága nem riaszthat vissza a megmozdulástól. Én ugyanis nem tudok elképzelni református papot akinek a szívében több-kevesebb élénkséggel ne élne az egy akol és egy pásztor áldott reménysége. Ez a reménység feltétlenül képesíteni fogja papságunkat, hogy ez ideál ma lehető, hogy úgy mondjam miniatűrjét megvalósítsa.

Ez a gondolat már meg is adja a szervezkedés uralkodó szempontját. Azt hiszem abban nincs közöttünk eltérés, hogy e szervezkedésnek az ige uralma alatt a közös imádság összekapcsolódásával kell megtörténnie. De szerintem az Ige uralma nem jelenti a földi viszonylatok semmibe vételét. Csak akkor lehetne a szervezkedés kizárólagosan spirituális, ha nem földi viszonylatok szükségéinek alárendelt emberek, de angyalok volnánk. Ennek az egyesületnek kell foglalkoznia társadalmi, anyagi, egyházipolitikai és egyházkormányzati kérdésekkel is Istennek nem célja, hogy kivegyen bennünket e velünk szemben el-lenséges világból, itt kell küzdenünk és dolgoznunk s jaj nekünk, ha szemet hunyunk a ma társadalmát foglalkoztató kérdések előtt. Együtt kell megbeszelnünk ezeket a kérdéseket s esetleg a helytelen vagy káros irányzatokkal szemben együtt kell bizonyosságot tenni az igazságról. Meg vagyok arról győződve, hogy amikor a papság társadalmi helyzetének javításán munkálunk és súlyát növeljük, közvetve az Ige dalán dolgozunk.

Az anyagi kérdéseket, akár egyemetes egyházunk, akár papságunk anyagi ügyeiről van szó csak a rosszindulat vagy a rövidlátás kicsinyelheti le. Nagy jelentőségűek az anyagiak ebben a világban, annyiival is inkább mert nem mindenki kapta sz. Pál vagy assisi Ferencz charizmáit. Én a falusi papság ma már mind kisebb részénél fájdalommal tapasztalható el-parlágiasodásának egyik fő okát abban látom, hogy az a téves felfogás lopta be magát a köztudatba, s részben abba mi is beletörödtünk,

hogy a papot az intellectulális életet élő ember életstandardjának csak egy bizonyos hányada illeti meg, mert hiszen a pap gazdálkodhatik is; s nagyon sok esetben ennek az eredménye lett az a félparaszt, aki csak a mezőgazdasági munkák végeztével a téli esték csendjében bóbiskol valamelyik theologia munka, ha nem egy néplap betűi felett. Hát még ha, amivel a legutóbbi kerületi közgyűlés foglalkozott s amit határozottan vissza nem utasított, érvényesül az a kívánság, hogy theológiánkra is beviszik a szövetségi jogot, a vetésforgó elméletet és a trágya vegytant Isten nagyobb dicsőségére. Ezekhez a kérdésekhez vajon papságunk egyetemének nincs vagy nem lehet szava? Én ál-szeméremből soha sem hallgattam el azt a meggyőződésemet, hogy ránk nézve hivatalunk nem csak hivatás de existencia is.

Amily mértékben az állam kormányzóinak bizalmatlansága elzár attól, hogy egyházpolitikát csináljunk, ép oly mértékben kötelességünk egyházpolitikával foglalkoznunk. A vélemények kicserélésére a gondolatok tisztázására s ha kell a martiromság önfeláldozó készségére összefogva szükségünk van.

Végül az egyházkormányzat összes functioi rajtunk keresztül érvényesülnek tehát lehetetlen, hogy e kérdésekkel ne foglalkozzunk s ezt annyiival inkább tehetjük mert felettes hatóságunk soha sem igényelte s nem is igényelhetette a maga számára az infallibilitást. A jelen pillanatban fokozott mértékben hárul e kötelesség papságunkra, mert az Igtan állandó hivatalnokai közül, akik az egyház és a mi ügyeinket intézik és döntésre előkészítik, május 1-vel az utolsó lelkészjellegű hivatalnok is eltávozott. És a mélt Igtan — a legnagyobb tisztelettel legyen mondva — nem tartja sürgősnek állásaik betöltését. Nem akarok én papi karunk e lebecsülése miatt panaszkodni, de őszintén ki kell jelentenem, hogy e tekintetben is sürgős szükség van a reformra s ki volna inkább hivatott annak előkészítésére mint a papság.

És most hallom a vádat, hogy e kérdések által a leendő egyesület forummá lessz. És ha úgy volna? Ananias és Safira hazudtak az apostolok lábainál, míg sz. Pál Krisztusról tett bizonyyságot a forumon is. Az az egyesülés, ha focus lesz árássza a szeretet melegét, ha forum lesz, legyen a Krisztusról való bizonyyságtétel helye. Én ezen igyekszem!

Szász Ferenc türei lelkész előadása után a lelkészértekeztet állásfoglalása egyöntetűleg a következőleg alakult ki:

1. Ohajtja a lelkészek Szövetségének, illetve Egyesületének megszervezését, helyesebben ujjaalakítását, de minden irányu tulzástól menten olyan formában, hogy keretei között a lehetőségig minden lelkész otthon érezze magát s önként belépő tagja legyen.

2. A Szövetség vagy Egyesület (bármelyik lehet) életének bibliai alapon nyugvását, bibliai szellemtől áthatott munkakifejtését annyira természetesnek találja, hogy ezt vita tárgyává sem lehet tenni.

3. Az alapszabálytervezet a maga egészében, főként második részében a reális élet nehézségeivel, az emberi lelkek többféleségével, különböző adottságaival kellőképpen nem számoló, tulhajtottan theoretikus elgondolásokkal telítettnek találja. Pl.

Az alapszabálytervezet I. 1. 2. a. b. c. 3. a. b. c. d. e. pontjai más alakban a lelkészek kötelességeire nézve elő vannak írva amugyis egyházalkotmányunk vonatkozó helyein.

A II. részben kiemelt gyakori önvalломásoknak (gyónásnak) nem minden pap érzi sem szükségét, sem hasznát. A gyakori konferenciáknak nem minden pap bírja költségét. Az imádsággal és bibliával való naponkéntiélést a lehetőségig eddig is teljesítettük, ezután is gyakorolni akarjuk, de nem előirt (legfennebb tanácsolt) vezérfonal szerint és nem meghatározott órában, hanem ki-ki a napnak neki megfelelő szakában. A biblia és imaóráknak a szektákat is tulszárnyaló erőltetését (bárhova bemenne) nem vállalhatjuk, kivihetetlennek tartjuk. Ez a napi munkának örökös félbeszakítását kívánná, amit tapasztalva hveink félve rejtőznének előlünk. Az egymásközötti levelezéshez hajlam és levélírási készség szükséges.

Mindezek csupán fakultatív feltételként lehetnek az alapszabályban. Konferenciákon, gyűléseken való megjelenés elmulasztása kizárások nem lehet.

4. A lelkészek önművelése, lelkimélyülése stb. mellett egyenesen kívánatos, hogy úgy az egyházi, valamint az iskolai és szükség esetén hveinket érdeklő lelki, szellemi, sőt gazdasági kérdésekkel is az egyesület szabadon foglalkozhassék.

Ezeknek alapján határozatunk és javaslatunk így összegezhető:

A Lelkész-egyesület alapszabálya akként készitendő el, hogy az valóban a papság tényleges akaratának hűséges kifejezése legyen. Ebből a célból az alapszabály végleges megalkotása Országos Lelkészi Értekezlet elé terjesztendő, melyet alkalmas időben a Főtiszteletű Püspök ur hívna össze Kolozsváron. Az Országos Értekezlet az egyházmegyei határozatok, óhajok, megnyilatkozások megvitatása, összeegyeztetése által készitené el munkálatát. Erre az értekezletre minden egyházmegye lelkészi kara kiküldené a maga képviselőit és pedig 10 lelkész után egy képviselőt. Az értekezlet előtt egyházi lapjainkban a kérdés megvitatható s a kiküldött képviselők által tanulmány tárgyává tehető.

II.

A dési egyházmegye közgyűléséhez benyújtott javaslat :

1. A dési egyházmegye megegyezhetőnek és szükségesnek tartja a 70—1923. sz. ehker közgyűlési határozat megváltoztatását.

2. Nem tartja szerencsés ötletnek a lelkipásztorok csoportonkintitkos vagy zárt szövetkezését, mely minden áldásos volta mellett is az érdekszerűség veszedelmét rejt magában.

3. Elfogadja a lelkipásztorok tömörülése alapjául azokat az alapelveket, amelyek a Lelkipásztorok Szövetsége c. tervezetben vannak kifejezve azzal, hogy minden egyesülés független, nyilvános és önkéntes legyen s programja a lelkipásztorok hitéleti, existenciális és szervezeti érdekeire való tekintettel állapítandó meg.

4. Végül szükségesnek tartja a szabad egyesülés és működés alapelve mellett az Anyaszentegyház ingerentiájának hivatalos, esetleg vétő jog meghatározott mérveivel felruházott képviseletével való biztosítását.

Dr. Mezey Mihály.

A romániai lelkészegyesület alapszabályai.**I. Az egyesület címe és székhelye, célja és munkaköre.**

1. §. Az egyesület címe : »Református lelkészegyesület«.

Székhelye : Kolozsvár.

2. §. A Ref. Lelkészegyesület célja : a ref. lelkészeknek egy szerves testületté egyesítése és különösen az egyháztársadalmi munka felkarolása által a református egyházi élet valláserkölcsei és anyagi felvirágoztatása, a kálvinista öntudat ébresztése, fejlesztése és terjesztése. Az egyetemes felvilágosodás és nemzeti haladás nagy érdekének előmozdítása és végül a lelkészek különös — úgy erkölcsi, mint anyagi érdekeinek előmozdítása.

3. §. E célok elérése végett az egyesület évenként közgyűlést (kongresszust) tart, melyen főképpen egyháztársadalmi és egyházpolitikai kérdésekben állást foglal, felolvasásokat, előadásokat és eszmecseréket rendez; általában a megjelölt célokat szolgáló indítványokat és a hivatalos egyházi hatóságokhoz intézendő előterjesztéseket tesz. A közgyűlésen kívül az egyesület egyházmegyei lelkészegyesületek alakítása, emberberáti intézmények létesítése, továbbá a sajtó és irodalom útján munkálja céljait, e végből egyesületi lapot vagy folyóiratot létesít, pályadíjakat tűz ki s általában felhasználja a toll és a szó hatalmát céljainak elérésére. Az egyesület alapszabályszerű céljainak megvalósítása végett csak a fenálló egyházi törvények (különösen az I. t. c. 56. §. »s« pontja, I. t. c. 143. §.) megtartása mellett és ezek sérelme nélkül működhetik.

II. Az egyesület viszonya az egyházi hatóságokhoz, az egyházmegyei lelkészegyesületekhez és más rokon egyesületekhez.

4. §. Az egyesület az egyházi hatóságok védelme alatt, támogatása mellett kíván működni. Az egyes egyházmegyékben a R. L. E. tagjaiból szervezett egyházmegyei lelkészegyesületek az országos egyesülettel szerves összeköttetésben állanak, indítványozási s egy választmányi tagnak saját kebelükből választása jogával bírnak és az országos egyesület közgyűlésein képviseleti alapon is résztvehetnek. A többi hasonló célú lelkészegyesületekkel és más hasonló célú társaságokkal a közös cél elérésére lehetőség szerint együtt működik.

III. Az egyesület tagjai.

5. §. Az egyesület rendes tagja lehet minden református lelkészjellegű egyén.

6. §. A tagok lehetnek rendes, alapító és pártoló tagok. Rendes tag az a ref. lelkészjellegű egyén, aki tagsági díj fejében évenként 30 Leit fizet. — E tagsági díjért kapják a tagok az egyesület lapját, vagy folyóiratát. Pártoló tag lehet minden tisztességes egyén és minden testület, ha az egyesület részére évenként legalább 10 Leit fizet. A pártoló tagok a közgyűlésen jelen lehetnek és amennyiben a rendes tagdíjat évenként megfizetik, a rendes tagokkal egyenlő kedvezményekben részesülhetnek. Alapító tag az, aki 1000 Leit fizet egyszersmindenkorra.

7. §. Az egyesület alapító és rendes tagjai a közgyűlésen tanácskozási és szavazati joggal bírnak; az egyesület egyéb kiadványaiban a választmány határozata szerint részesülnek.

8. §. Tagsági jogait csak az gyakorolhatja, ki tagsági díjával az előző pénztári évről hátrálékban nincs.

IV. Az egyesület jövedelmi forrásai és vagyona.

9. §. Az egyesület jövedelmét alkotják a befolyó tagsági díjak, a kiadványok jövedelme, az adományok és az esetleges hagyományok.

V. A közgyűlés.

10. §. A közgyűlést az egyesület tagjai alkotják; idejét és helyét a választmány határozza meg s ugyanaz készíti elő. Évenként rendszerint egyszer tartandó. Szükség esetén azonban a választmány határozata alapján, vagy 50 tag kívánatára, az elnök által rendkívülieg is összehívandó.

11. §. Határozatok a közgyűlésen a jelenlevők többsége által, nyílt szavazás útján hozatnak. Titkos szavazásnak csak választásoknál, vagy tisztán személyes kérdések eldöntésénél van helye.

12. §. A közgyűlés tárgyai:

a) jelentés az egyesület évi működéséről;

b) az évi számadások megvizsgálása és a költségvetés megállapítása;

c) minden három évben a tisztviselők és választmány újra választása s évenként az időközökben megüresedett tisztviselői és választmányi helyek betöltése ;

d) indítványok tárgyalása és a választmány által előterjesztett ügyek elbírálása ;

e) az alapszabályok módosítása, ez azonban csak 10 tagnak a megelőző választmányi üléshez írásban beadott indítványára s a választmány előterjesztése mellett tárgyalható, ami a meghívón megjelölendő ;

f) felolvasások, előadások, eszmecserék.

A közgyűlés mindig istentisztelettel kezdődik és istentisztelettel végződik.

VI. Az egyesület tisztviselői.

13. §. Az egyesület tisztviselői : a) egy elnök, b) két alelnök, c) egy ügyvezető titkár, d) két jegyző, e) pénztárnok, f) számvevő, kik az egyesület tagjai közül választatnak.

14. §. Az elnök a választmány határozata szerint összehívja és vezeti a közgyűlést ; képviseli a testületet a hatóságok és mások irányában ; joga van az egyesületi pénztárt bármikor megvizsgálni, a szükséghez képest a választmányt összehívja, a fizetéseket a költségvetés keretében utalványozza. Akadályoztatása esetén az elnököt az alelnökök egyike helyettesíti. Az elnök örökös afelett, hogy az egyesület hatáskörét túl ne lépje.

15. §. Az ügyvezető titkár előkészíti a választmányi és közgyűlések tárgyait, az évi jelentést ; folytatja a levelezéseket, általában az egyesület ügyviteli teendőit végzi.

16. §. A jegyzők vezetik a választmányi és a közgyűlés jegyzőkönyveit, felügyelnek az irattárra.

17. §. A pénztárnok kezeli az egyesület pénztárát a tagsági díjakat beszedi, a bevételekről és kiadásokról pontos számadást vezet, a pénztár állásáról és a pénztár kezeléséről a választmányi üléseken jelentést tesz, elkészíti a költségelőirányzat tervezetét és a részletes számadást ; kifizeti a költségvetésben megállapított és az elnök által utalványozott összegeket. Az egyesület tagjainak névsorát szabályszerű törzskönyvben nyilvántartja.

18. §. A számvevő ellenőrzi a pénztárost ; számadását, könyveit megvizsgálja s a vizsgálat eredményéről jelentést terjeszt a választmány elé.

19. §. A lapszerkesztőt a választmány bizza meg s a választmánynak tanácskozási joggal bíró tagja.

20. §. A tisztviselőket három évi időtartamra általános szavazattöbbséggel a közgyűlés választja a lapszerkesztő kivételével.

VII. A választmány.

21. §. A választmány a tisztviselőkön kívül 54 tagból áll, kik közül 27-et a közgyűlés választ, 27-et pedig a szabályszerűen megalakított egyh. m. lelkészegyesületek küldenek ki. Elnöke a közgyűlés elnöke, illetve alelnökeinek egyike, jegyzői pedig a közgyűlés jegyzői.

22. §. A választmányi gyűlést az elnök a közgyűlés előtt minden-

esetre, máskor a szükséghez képest, vagy tiz választmányi tagnak írásban kifejezett kívánatára összehívni jogosult illetve köteles. A választmány igazgatja az egyesület ügyeit, megállapítja s a szükséghez képest megbíráltatja az egyesület kiadványait: gondoskodik az egyesület vagyonának lelkiismeretes kezeléséről. Az ügyvitel érdekében szükséges bizottságokat is a választmány választja (pénzügyi, bíráló, intéző stb. bizottság).

23. §. Határozathozatalra, az elnökön és jegyzőn kívül legalább tiz tag jelenléte szükséges.

24. §. A választmányi tagokat három évi időtartamra az egyesület tagjai közül viszonylagos szótöbbséggel a közgyűlés választja.

25. §. A választmány határozatai minden esetben a közgyűlés elé terjesztendők.

VIII. Az egyesület pecsétje.

26. §. A pecsét, közepén nyitott bibliával, a következő körirat: »Református Lelkészegyesület«. A pecsét az elnök őrzete alatt áll.

IX. Az egyesület feloszlása.

27. §. Az egyesület feloszlását csak oly közgyűlés határozhatja el, mely egy havi előleges kihirdetés után egyenesen e célból hivatott össze és melyen a jelenlevők kétharmada a feloszlás mellett van.

28. §. Feloszlás esetén az egyesület vagyona a tagok között semmi szín alatt fel nem osztható, hanem mind alaptőkéje, mind egyéb vagyona egy, a ref. lelkészegyesület által felállítandó jótékony intézet támogatására szolgál.

29. §. Az egyesület feloszlását és vagyonának hovafordítását vagy alapszabályainak módosítását célzó határozatok foganatosítás előtt megerősítés végett egyházi főhatóság elé terjesztendők.

30. §. Ha az egyesület a jelen alapszabályokban kitűzött céljától és működési körétől annyira eltérne, hogy működésének folytatása az egyesület tagjainak anyagi érdekét veszélyeztetné vagy működése a ref. egyetemes egyház törvényeibe vagy illetékes egyházi hatóságok rendelkezéseibe ütköznék, működése az egyházi főhatóság által felfüggesztetik, esetleg végleg fel is oszlattatik.

Jelen alapszabályok megerősítés végett az egyházi főhatósághoz felterjesztetnek, megerősítés után az egyesület védelmének, támogatásának kérése mellett tudomásul vétel végett az egyházmegyékhöz megküldetnek.

Kolozsvár, 1921 február 5.

Dr. Kecskeméthy István,
egyesületi elnök.

699—1921. szám.

Jóváhagyta az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsa.
Kolozsvár, 1921. június 1.

Nagy,
püspök, elnök.

P. H

Péter Károly.
titkár.

Derzsi Endréné
szül. **Beke Bertuska**
kisgalambfalvi református papné.

Alulírottak mélységes szomorúsággal tudatjuk, hogy a jó édes anya és hitves, szerető gyermek, testvér és rokon, életének 30-ik és házasságának 8-ik évében, esztendőközön át tartó lassu hervadás után, 1928 május 17-én, a menybemenetel ünnepén, csendesen elhunyt.

Olyan kevés ideig volt velünk. Annyit akart és szeretett volna még tenni érettünk. De Te Atyánk másképen akartad. És mi — ha nehéz szívvel is, de alázatosan — meghajlunk a Te akaratom előtt. És a Te Szent Lelkednek vigasztaló kegyelméért könnyögnünk mindnyájunknak, de különösen a mi árváinknak számára, akik a legtöbbet — mert édes anyját — veszítették.

Derzsi Endre
férje.
Özv. Beke Albertné
szül. *Séra Irma*
édes anyja.

Etuska, Bandi és
Elluska
gyermekai.
Beke Albert, Pál,
Irmuska és Erzsike
testvérei.

Derzsi Zoltán és neje Stenczel Klárika,
Derzsi Jólán és férje Deák Gábor,
Derzsi Margit és férje Derzsi Kálmán,
Derzsi Dénes
sógorai és sógornői.

Drága halottunk földi maradványait május 19-én a kisgalambfalvi református parokhián tartott gyászistentisztelet után, végóhaja szerint — édes atyja mellé — a nagygalambfalvi temetőben helyeztük örök nyugalomra.

Isten veled drága halottunk! Pihenj csendesen! Nyugodj békével!

KÜLÖNFÉLÉK.

Az unitáriusok új püspöke.

Az unitárius zsinat május 20-án töltötte be Tordán néhai Ferencz József árván maradt püspöki székét. A választás majdnem egyhangulag *dr. Boross György* püspökhelyettes főjegyzőre esett, aki évtizedeken át odaadó, buzgó munkatársa volt nagynevű elődjének. Az új püspök 1855-ben Tordátfalván (Udvarhely m.) született. Theológiai tanulmányait 1877-ben végezte, ami után 2

évet Angliában és Amerikában töltött. Pappá 1879-ben szentelték és ettől kezdve változhatatlan buzgalommal dolgozott egyháza érdekében. Az új püspök részletes programbeszédet még nem tartott, de már előre leszögezte, hogy megértést és támogatást együttműködést kér a többi egyháztól »hogy a felekezeti béke és szeretet a krisztusi elvek alapján ezután is fennállhasson«.

A Lelkészegyesület Alapszabályait azért tartottam szükségesnek közölni lapunk jelen számában, hogy most amikor döntés előtt áll a dolog, bárki párhuzamot vonhasson és összehasonlítást tehessen a Lelkipásztorok Szövetségének Alapszabálytervezete és a beszüntetett Lelkészegyesület Alapszabályai között. Egyben ezáltal fel kívánom hívni a figyelmet arra is, hogy egyáltalában van-e szükség új alapszabályokra és nem lehetne-e a szervezkedést megejteni a már egyszer jóváhagyott Alapszabályok alapján és az esetleg szükségesnek mutakozó módosításokat ezeken hajtani végre??

Lelkészwálasztás. Amint a budapesti »Egyházi Értesítő« közli, Vincze Géza hitoktató-lelkészt a nagyigmándi (dunántuli egyh.-kerület, tatai egyh.-megye) népes gyülekezet lelkipásztorának választotta. Vincze Géza Erdélyből repatriált, mint marosszentimrei lelkész és amilyen szeretettel emlékezik meg róla a budapesti egyházi lap, éppen olyan szeretettel gondolunk mi is őre.

Keresztyén világmissziói kon-

ferencia volt 1928 március 24. és április 8-ig Jeruzsálem közelében az Olajfák hegyén. Ötven különböző nemzet köréből 250 hivatalos küldött vett részt a gyűlésen, kiknek legnagyobb része a nem-fehér fajokhoz tartozott. Nagyjelentőségű és örvendetes az a tény, hogy hangot adtak a konferencia alkalmával annak az igazságnak, hogy a keresztyénység terjesztésével nem jár szükségképpen együtt az európai kulturának és kalmár szellemnek terjesztése, sőt a keresztyénység sok esetben csak gazdagodik, ha az illető népek szokásaihoz és életfelfogásához alkalmazkodik. És lassanként a hittérítők is felismerik, hogy a pogány népek vallásaiban is vannak olyan elemek, amelyekhez eredményesen lehet hozzákapcsolni a keresztyén vallás igazságait. (Egyházi Értesítő.)

Az angol parlament elfogadta azt a javaslatot, mely szerint a husvét ezentul mindig április hava második szombajára következő vasárnapra essék. Sok áldás származna a különböző felekezetek egy időben való ünnepléséből. (Református Hiradó.)

Szerkesztői üzenetek:

N. F. Tudósításodat várom. Ami a terjedelmet illeti, azt Tereád bízom. Fődolog, hogy minden, ami közérdekű, benne legyen. Köszönöm a lapunk érdekében kifejtett eredményes propagandát. Szíves üdvözléssel.

K. Z. A beígért tudósításokat, riportokat köszönettel veszem és várom. Az előfizetési díj beérkezett. Szíves üdvözléssel.

Cs. J. Az előfizetési díjakat megkaptam s köztük a Kuhun Zoltánét is. Azonban nem tudom a címét. Kérem szépen azt postafordultával megküldeni, mert e nélkül még a második számot sem tudtam expedíálni. Hálás köszönettel.

M. M. Cikkeidet várom. Ami a tárgykört illeti, azt a saját magad legjobb belátására bízom. Ugy egyházalkotmányi, mint missziói szempontból nagyon sok aktuális kérdés van, ami megbeszélésre és megoldásra vár. Szíves üdvözléssel.

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA

Megjelenik: havonta kétszer.

Előfizetési díj:

egész évre 240 leu, fél évre 120 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Porumbeni-Mici-Kisgalambfalva.

Jud. Odorheiu.

Felelős szerkesztő: **Derzsi Endre.**

Az egyesülés akadályai.

A Református Szemle május 25-iki számában *Hegyi András* körtvélyfáji lelkésztestvérünkötől »Fogjunk össze« címen egy figyelemre méltó cikk jelent meg. Minket, akik egy szívvel és egy akarattal a Lelkészegyesület zászlaja alá sorakoztunk, különösen két dolog léphet meg: a cikk hangja és a cikk célja.

Ami a cikk hangját illeti, jóleső elégtétellel vehetjük tudomásul, hogy a Lelkipásztorok Szövetsége részéről a hang megváltozott. Megváltozott már akkor, amikor a Református Szemle, amely köztudomásúlag a Lelkipásztorok Szövetségének melengető organuma, lapunk megjelenésével kapcsolatban így nyilatkozott: »Ugy hisszük, hogy végül is Anyaszentegyházunknak javára fog szolgálni, ha a különböző elvi és gyakorlati felfogások megfelelő orgánumokban kifejezést nyernek s hisszük, hogy a szándékok és célok felszínrehozása egyre közelebb hozza s végül is egyesíti azt a két irányzatot, mely ma még a lelkészi kar körében egy megalkotandó lelkészi szövetség vagy lelkészegyesület feladata és programja tekintetében a lelkészi kart két táborra osztja.« De megváltozott még inkább a Hegyi András (pedig tudtunkkal ő az n. n. vécsi szövetség e. i. moderatora) hivatkozott cikkében, amely egyenes és nyílt felhívás az akadályok kiküszöbölésére és az egyesülés megteremtésére. És így is van ez rendjén. Mert utóvégre is — eltekintve attól, hogy mi magunk is csak a legjobbat akarjuk — az a 300 és egy néhány lelkész, akik eddig lapunk mellett és így közvetve az Egyesület mellett is megnyilatkoztak, megérdemli, hogy a Szövetség részéről megbecsültségek és egyenlő félnek ismertessék el.

Ami pedig a cikk célját illeti: »Fogjunk össze«, sőt »Üljünk össze«, — szintén jóleső elégtétellel vehetjük tudomásul, hogy a Lelkipásztorok Szövetsége részéről ez is megváltozott. Ime mégis csak oda tértünk vissza, ahol mi már a kezdet kezdetén állottunk: »Nem kell elsietni a dolgot. Előbb hadd jöjjön a kérdésnek minden irányu, alapos megvitatása és ha ez megtörtént, akkor döntsön az, amely egyedül illetékes a döntésre, — maga a papság.« És így is van ez is rendjén. Az az egyesület, amelyet mások teremtenek meg a mi számunkra, otthont nem fog nyújtani nekünk soha. Mi igazi otthont csak olyan egyesületben találhatunk, amelyet mi magunk teremtettünk meg magunknak.

És most reátérve az egyesülés akadályaira, úgy hiszem, mindannyian elfogadhatjuk Hegyi Andrásnak azt az állítását, hogy »az összefogásnak, az egy táborban való egyesülésnek legyőzhetetlen tárgyi akadályai nincsenek.« Hanem igenis vannak ezeknél sokkal súlyosabb természetű akadályok, amelyeknek a legyőzése nélkül a tárgyi akadályokat sem lehet legyőzni. És ezek a *személyi akadályok*. Hadd említsek meg egy párat ezek közül.

Ott van mindenek előtt a *bizalmatlanság egymás iránt*. Amig mi »megérteni nem akarók«-nak, »gyanúsítók«-nak tituláljuk egymást, amig feltételezzük, hogy olyanok is vannak közöttünk »akik személyi érdeküket az ügy felébe helyezik«, amig nem bizunk fenntartás nélkül egymás érdeknélküli, önzetlen, jó indulatában, sőt még a jóhiszeműséget is hajlandók vagyunk kétségbe vonni, hogyan is gondolhatnánk arra, hogy a mi összefogásunknak valamelyes eredménye lehessen?! Nem, soha!

Aztán ott van a *mi képzelt igazságunkhoz való görcsös ragaszkodás*. Elismerjük ugyan, hogy »az infallibilitást nem vindikáljuk« — és mégis pl. Hegyi András rólunk így ír; »hogya lelkipásztortestvéreim a Szövetség életét, munkáját, programját ebből a szempontból (t. i. pünbánat) nézik, egészen megváltoztatják felfogásukat« és »mihelyt Derzsi E. és Nagy L. erre az utra térnek, a Szövetség útjára léptek.« Mi egyéb ez, mint a szövetség képzelt igazságához való görcsös ragaszkodás?! Amig így gondolkozunk, addig »összeülésről lehet szó, de »összefogás«-ról semmi esetre sem. Hogy »az infallibilitást nem vindikáljuk«, — ezt nemcsak mondani, hanem tettekben is meg kell mutatni.

A személyi akadályok közül még csak a *félremagyarázásra való hajlamot* óhajtom megemlíteni. Miért nem akarjuk és tudjuk mi egymás szavait és írásait úgy érteni, amint azok szólnak?! Miért akarjuk mi mindenképen félremagyarázni azokat a kijelentéseket, amelyek pedig

egész könnyen és világosan megérthetők?! Nekem személy szerint erre vonatkozólag az Egyesület és Szövetség vitájából kifolyólag szomorú tapasztalataim vannak. Hogy egyebet ne említsek, ott van pl. Hegyi Andrásnak ez az állítása: »Derzsi E. a garanciát abban látja (t. i. a farizeizmus veszélyével szemben), hogy az egységes papi közszellem Isten lelke által ihletett.« Én ezt így nemcsak hogy nem mondtam, de nem is mondanám. Azt igenis mondtam — és mondom is — hogy »az egészséges papi közszellem Isten lelke által ihletett«, de ezt csak azért tettem, mert a vita során egyik cikkíró a papi közszellemet és az Isten lelkét egymással szemben állította. De hogy a »garancia« hogy kerül bele az én kijelentésembe, azt igazán megérteni nem tudom. Ez pl. határozott félremagyarázás. Különben köszönettel tartozom Hegyi Andrásnak azért az elégtételért, amelyet a szövetség részéről nyújtott nekem, amidőn kifejezetten elismerte, hogy »a farizeizmus állandó veszedelme minden ideális életelvnek, minden társadalmi közösségnek.« Ez eddig szálla volt. Immár elismertetett ez is.

És még egyet. A régi Lelkészegyesület megszűnése *okozat* volt, amelyhez az *okot* az erdélyi ref. egyházkerületi közgyűlés 70—1923. sz. határozata szolgáltatta, kimondván, hogy »egyházi tisztviselőknek a hivatalos egyházi szervezetek keretén kívül eső, de az ők hivatalos teendőiket érintő, bármily elnevezésű egyesületekbe való tömörülését anyaszentegyházunkra nézve károsnak s így meg nem engedhetőnek tartja.« Most arról van szó, hogy amennyiben az arra illetékesek szükségesnek és megengedhetőnek tartják — ez a határozat megváltoztatásuk, tehát az ok megszüntetessék. Mi következik ebből? Ha megszűnik az ok, megszűnik az okozat is. A Lelkészegyesület készen vár minket a maga már egyszer jóváhagyott alapszabályaival. És nem arra lesz szükség, hogy újakat alkossunk, hanem csak arra, hogy a meglevőt a szükséghez képest módosítsuk. Ez lenne az egyenes és tiszta logika. De hogy minket senki se illethessen még vádjával sem annak, hogy a konszolidációnak szándékosan utjában állunk, én a magam részéről — amennyiben a papság is úgy dönt — készséggel honorálom: »fogjunk össze« és »üljünk össze.« Egyet azonban előre látok, már amennyire gyarló emberi szemmel előre látni lehet. És ez az, hogy hiában ülünk össze, addig »összefogás« nem lesz, a tárgyi akadályok nem győzetnek le, amíg le nem győzzük a személyi akadályokat. Ezt pedig nem magunkon kívül, hanem saját magunkban kell végrehajtani.

D. E.

Könyöradomány-gyűjtéshez.

A könyöradomány-gyűjtéshez én is kérek egy pár sort e lap hasábjain. Kérem ezt annyiival is inkább, mert ismerem ezt a kérdést a maga valóságában, mert magam is kéregettem templomom számára. Tehát amit itt leírni szeretnék, az nem hallomás, azt nem csak a falumban tapasztaltam, hanem sok gond, töprengés és próbálkozás után — merem állítani — egyetemes vélemény lesz. Hozzá kell szólnunk ezen kérdéshez, mert nagyon itt az ideje, hogy ezt a kérdést is rendezzük.

A könyöradomány-gyűjtés nem mai keletű; az legalább a kereszténységgel, sőt az emberrel egyidős. Ennek csirája ott van az emberi lélek mélyén. Az ember régebben is, ma is részint segítségre szorult és akkor kért; s viszont mindig voltak, vannak és lesznek emberek, akik adnak és ha nincs alkalom, keresnek alkalmat, hogy adhassanak, mert ez részükre egy boldog alkalom, ezzel drága kincset szereznek. Ha a ma divatos gyűjtéseket nézzük és annak elfajulását szomorúan szemléljük s annak reformálására vállalkozunk, vigyáznunk kell azért, hogy a külső héjjal el ne dobjuk a lényegét. Akárhogy is áll ma a könyöradomány-gyűjtés, annak lényege, magja ma is ugyanaz, mint bármikor. Vannak ma is egyházak és emberek, amelyek és akik valóban rá vannak kényszerítve a kérésre és vannak, akiknek az adás ma is egy kibeszélhetetlen kincs. Nem lehet tehát más hátra, mint az okos és észszerű rendezés.

Az elmondottak után két szempontot kívánok leszögezni. Az első az, hogy az ember ma is szívesen ad, a másik pedig: könyöradományra szükség van. A helyes megoldást, rendezést pedig abban látom, hogy e két pontot minél közelebb hozzuk egymáshoz, annyira közel, hogy egymást fedje is. *Az adománynak oda kell jutnia, ahol szükség van rá.* Mert ha sok indokolt kifogásunk van ma a gyűjtések ellen, annak oka mind az, hogy az adomány, míg rendeltetéséig eljutna, nagyon megapad és elkallódik. Ezt már ezelőtt két évvel láttam és ezért gondoltam arra, hogy templomunk részére magam gyűjtöm össze a szükséges összeget. Az első nyolc napos utam ott, ahol lelkészársaim az ügyet felkarolták és kihirdetéssel előkészítették a talajt, ahol meg velem jöttek, ott nagyon szépen és eredményesen jártam, ahol pedig mit sem törődtek velem, ott bizony nekem is kijárt az, ami másnak. Sokszor gondoltam kedves Csekme testvér-bátyánkra: ha tudtam volna úgy láthatatlanul magammal vinni, eddig már a tizedik kötetét is látnók a »Képek...ról.« Én csak pillanatnyi felvételeket tettem, aminek

javarészét már el is felejtettem. Annyit azonban tapasztaltam, hogy a szegényebb jobban ad és az egyetemes adóval s más terhekkel való megterhelhetetés és a könyöradomány-gyűjtés közt semmiféle összefüggés nincs. A könyöradomány-gyűjtés korlátozását vagy megszüntetését nem indokolhatjuk az adókkal. Hiszen ha Gernyeszeg 600 lei legmagasabb adóra hivatkozik (kepe van-e?!), akkor mit szóljanak ehhez azok, akik 5 kl. buzát és 3 kl. zabot fizetnek szó nélkül? Egyszerűen ma tullicitálhatjuk egymást a terhek nagyságával, de újra csak azt mondom, hogy az adakozás teljesen és kizárólag a hit dolga.

A nagyobb baj abban van, amint már említém, hogy az adomány nem jut mind rendeltetési helyére és nem is juthat. Főhatóságunk 25%-ot enged a költségekre. Két ember után az nem elég ugy, hogy még legalább 25%-ot kell rá fizetni, hogy valameddig kibírják. S ez még a jobbik rész! Sok helyen alig jut valami a szent célra. Olyan eseteket tudunk, amiket valóban papir el nem bir. Ez a szomorú körülmény tette lehetetlenné az én személyes gyűjtésemet is!

A másik baj az, hogy tényleg nagyon sok a kéregető. Ez a megállapítás azonban nem annyira ref. egyházunkra vonatkozik, mint a többi felekezetekre. Bárki tapasztalhatta, hogy aránylag református célra történt — bármelyik éven — legkevesebb kéregetés. Ide kell bekapcsolnunk a többi — nem egyházi célt szolgáló gyűjtéseket is. Tehát e kérdés kinő az egyház keretéből és országos kérdéssé lesz. E téren is nagyon sok visszaélést látunk, ami sokszor megközelíti a csalás határát is. Csak egyet említek a sok közül. Szatmár vidékén az elmúlt évben a leégett Magyarpéterlaka község javára gyűjtöttek hatósági segédlettel — tehát egy kis terrorral — községenként 4—10 mm. gabonát. A valóság pedig az, hogy Péterlakán Körössy földbirtokosnak leégett egy szakasz magheréje a tanyán, akinek eszeágában sem volt ezért máshol kérni, mint a biztosítóintézetnél. Tehát a magyarpéterlaki nagy tüzből egy szikra sem igaz.

Ezekután itt az ideje a könyöradomány-gyűjtés rendezésének. A rendezést azonban nem végezheti csak az egyház, még kevésbbé csak a ref. egyház. A kielégítő rendezést az összes egyházak és az állam közösen oldhatja meg. Minden törekvésünknek arra kell irányulnia, hogy csak azok és annyiban részesüljenek segítségben, akiknek és amennyiben tényleg szükségük van adományra és más oldalon az adomány minél kevesebb költséggel jusson rendeltetési helyére.

Ha a ref. egyház szerint rendezné e kérdést minden felekezet, úgy a rendezést a köv.-ben látnám keresztül vihetőnek. Könyöradomány csak olyan építkezésekre adandó, amelyek felülhaladják a hivek fizetőképességét. Ilyen a templom és az iskola. Figyelembe veendő a

filiák és a szórványok, ahol csak imaház engedélyezendő, mivel iskola helyett is használandó. Emellett tovább is fenntartandó az a mai szempont is, hogy a hivek milyen arányban járulnak az építési költségekhez. Végül megállapítandó a segély összege is.

Nehezebb kérdés a gyűjtés eszközlése. Hogyan gyűjtsük össze a szeretetadományokat és hogyan küldhessük rendeltetési helyére, hogy minél kevesebb költséggel járna az? Gondoltam annak idején arra, hogy e célból küldök minden lelkésztestvérnek egy kérést, melyben templomomra 1-200 lei segélyt kértem. Így gondoltam alkalmat adni a jólelkűeknek az adományozásra és másrészt biztosítani minden adakozót arról, hogy adományának minden banija a kért célra lesz fordítva. Elküldtem 281 nyomtatványt. Erre jött pénzsegély hét egyháztól és nyolc helyről ígéret. pénz nélkül; tiltakozás, visszautasítás stb. ellenben jött cca 20 lelkésztől. Így ez a gondolat is csődött mondott. De állítom, hogy nem a népünk hitetlensége és köszive vagy a sok teher miatt! Megtörtént, hogy ahonnan levélben visszautasítottak és ahol személyes megjelenésem »sem volt kíváncsi,« éppen ott gyűjtöttem 3 óra alatt 540 leit. Mindenesetre a gyűjtés legjobb módja a személyes megjelenés. Ez azonban költséges és ma nem is végezheti mindenki s különösen lelkész nem. Viszont segélyreszorulóknak mindig voltak vannak és lesznek. Így hát nincs más megoldás, mint minden egyház a maga kebelében végezteti el a könyöradomány-gyűjtést és juttatja el postán a legégetőbb, esetleg a Főhatóság által kijelölt, helyekre.

Természetesen a fenti kérdés még mindig egy nyitott kérdés marad, mely megoldásra vár. Én — végül — ama már leszögezett szemponthoz hogy »a könyöradomány-gyűjtés fenntartandó,« még csak azt akarom fűzni, hogy ennek a kérdésnek bármilyen irányú rendezése csak az összes egyházakkal és az állammal közösen eszközölhető, különben kárt vallunk!

Dr. Koronka Pál.

A cseléd-misszió kérdéséhez.*

A református nőszövetség figyelmébe.

A pünkösti ünnepeken egy régebbi ígéretemet beváltandó a Parajdon levő bibliakört — amelynek létrejöttén közvetve munkálkodtam — látogattam meg. Mint az ottani ref. lelkész vendége, tudomást sze-

* Ezt a felekezeti szempontból erősen megszívlelendő, közérdekű cikket azzal a kéréssel kívánom lelkésztársaim szíves figyelmébe ajánlani, hogy hozzászólásaikkal, véleménynyilvánításaikkal járuljanak hozzá a szóbanforgó kérdés mielőbbi egészséges megoldásához. Szerk.

rezhettem egy ref. egyházunkat igen közlrlől érdeklő esetről. Parajd és környéke az u. n. sővidék szűkös viszonyok között élő népe kénytelen leánygyermekait viszonylag korán, gyakran még mielőt a leányok konfirmálhattak volna, szolgálatba adni. Marosvásárhely, Kolozsvár sőt a távolabbfekvő Arad és Temesvár cselédleányai között is a sővidék bizonyos állandó kontingenssel van képviselve. E református cselédleányok közül kettő, aki nemrég több évi szolgálat után hazajött, református vallásu szűlei és rokonsága előtt azt az elhatározását jelentette ki, hogy át akar térni a római katolikus vallásra.

A lelkész utánnanyomozódva a lányok emez elhatározása indító okának, megtudta, hogy a leányok római katolikus vallásu családoknál szolgáltak, ahol a család feje és tagjai a leányokat magukkal vitték a katolikus templomba és más katolikus missziói összejövetelekre. A hatás nem is maradt el, — mint a példa mutatja. A lelkész természetesen minden rendelkezésére álló eszközt föl fog használni avégre, hogy a leányokat bár az utolsó pillanatban, jobb meggondolásra bírja és talán — szeretnők remélni — ez sikerülni is fog neki ebben az esetben. De vajjon hány esetben nem jut az illető község lelkészének tudomására reformátusnak beanyakönyvezett, de távoli városban szolgáló hivének hasonló elhatározása? — amelyet az illető az új kultusztörvény rendelkezései szerint az állami anyakönyvvezető előtt való egyszerű bejelentéssel — elhagyott egyháza lelkészével való minden közlés nélkül — fogatosíthat. Vídéki lelkészeink az adott helyzetben a szóban forgó veszedelemmel szemben teljesen tehetetlenül állanak.

Ha egyáltalán lehetséges valamit az egyházunkat idegenben szolgáló cselédleányainkon keresztül érő eme támadásnak elhárítása érdekében tenni, úgy az csak egyháztársadalmi uton történhetik. Ha nem is tudunk egyelőre a más vallásu családok szolgálatába lépő református leányaink megvédése érdekében hathatósan szervezett védőakciót kifejteni, de azt megtehetjük, hogy református vallásu családainkra hatást fejtünk ki olyan irányban, hogy :

1. azok a náluk szolgáló cselédleányok vallási és hitéletével az eddigénél többet törődjenek,

2. cselédleányaink a templomi istentiszteleteken és más vallásos összejöveteleken, kiváltképen ahol, mint Kolozsvárt is az E. M. E. Sz. külön rendszeres összejöveteleket tart a cseléd vagy hivatalos nevén : »háztartásban alkalmazott leányok részére«, — az azokon való részvételre nekik időt és alkalmat adjanak és

3. hogy evangéliumi református hitéletüket családaink éljék oly intenzíven, hogy annak (házi áhítatok, családi bibliakör, imaközösség

stb.) hatását és áldáserejét a náluk szolgáló cselédleányok is megérez-
 zék és azt maguk is követni vágyakozzanak.

Ez az utolsó a legfőbb utja és módja annak, hogy nemcsak re-
 formátus cselédleányaink is megőriztessenek sőt megerősíttessenek val-
 lásos életükben, hanem annak is, hogy esetleg református családaink-
 nál szolgáló más vallású cselédleányok, — anélkül, hogy kifejezett
 áttérítési törekvéseket érvényesítenének velük szemben — mégis meg-
 ismerhessék Isten igéjét és az evangélium üdvöt adó világosságát, nem-
 különben az egyetlen üdvözítő Jézus Krisztusban való testvéri szere-
 tetnek minden társadalmi és osztálykülönbséget áthidaló közösségét
 és melegét.

Ugy vagyok meggyőződve, hogy református nőszövetségünk egyik
 legértékesebb egyházzvédő és építő feladatát épen abban találhatná föl,
 hogy református családaink érdeklődését és jóindulatu aktivitását ref.
 egyházunk gyökeréig ható ilyen támadások kivédése és általában re-
 formátus hitéletünknek a családi körön belül való elevenebbé — hogy
 ne mondjuk : agresszivebbé — tétele érdekében fölkelteni igyekezzék.

Dr. K. Tompa Arthur az E. M. E. Sz. titkára.

Miképen lehetne biztosítani október 31 méltó megünneplését?!

Hogy biztosítani kellene, ez — úgy hiszem — kérdés tárgyát
 sem képezheti. Hisz az egyenesen abszurdum, hogy hiveink lelkiismer-
 rete milyen könnyen, milyen nemtörődomséggel siklik át efelett a nagy-
 fontosságú kérdés felett. Ha nem lennének iskolás gyermekeink, októ-
 ber 31-én talán a legtöbben — templomaink ajtaját, bátran becsuk-
 hatnók. A kifejezetten katolikus Urnapját és a hitünket egyáltalán
 nem érintő Aprószentek napját — a legtöbb helyen hiveink pontosan
 megtartják, talán még pontosabban, mint maguk a katolikusok, —
 ellenben október 31-ről — ami egyetlen speciális ünnepünkről —
 jóformán nem is tudnak.

Ezen az elszomorító valóságon feltétlenül változtatni kell, még
 pedig lehetőleg minél hamarább és olyan radikális megoldással, amely
 biztos sikerre vezessen. Nem ismerem azokat az ajánlatokat mind,
 amelyek idők folyamán ennek a bajnak megszüntetésére tétettek. Csak
 egyre emlékszem. Arra t. i., hogy az urvacsoraosztást advent első
 vasárnapjáról tegyük át október 31-re. Azonban nagyon kétlem, hogy
 ez a megoldás sikerre vezessen. Sőt — miután szakramentális isten-
 tisztelen az iskolás gyermekek igen sok helyen nem vesznek részt

(csak olyanok, akik urvacsorát is vesznek) — templomaink talán még üresebbek lesznek és a reformáció ünnepe nem lesz azzá, amivé lennie kellene: gyülekezeti ünnepé.

Igy gondoltam arra a megoldásra, hogy vajjon nem lenne-e jobb ha a *konfirmáció ünnepe* az anyaszentegyház minden gyülekezetében *október 31-re tételnek át*?! A kérdés érdeme véleményem szerint — két dolgon fordul meg, hogy t. i. ez a megoldás *célravezető és kivihető-e*?!

Ami a *célravezetőséget* illeti, ebben egy pillanatra sem kételkedem. Erősen hiszem, hogy *ez a megoldás képes lenne biztosítani október 31 méltó megünnepelését*. Mert egy konfirmációi ünnep hiveink szemében mégis sokkal több, mint egy homiletikai vagy akár szakramentális istentisztelet is — és egész bizonyos, hogy az ilyen ünnepek nem üres padosorokkal folynának le, bármilyen napra is essék október 31. A szülők, rokonok, érdeklődők — bizonyára nem megvetendő számban — ott lennének. A gyermekek hónapokon át készüléneek reá. A konfirmált növendékek sohasem felejték el azt a napot. És lassanként átmenne a köztudatba október 31 jelentősége s egy pár évtized letorgása után mindenki természetesnek találná ennek a napnak munkaszünettel és templomozással való megünnepelését.

S hogy a konfirmációi ünnep fénye mellett ne halványuljon el a reformációi ünnep jelentősége se, erről is nagyon pompásan lehetne gondoskodni. Mondjuk pl. a délelőtti konfirmációi ünnep után jönne egy délutáni templomi ünnepély és bezárná az egész napot egy szeretetvendégség — szintén a reformáció jegyében. Egy ilyen megoldás — gondolom — nemcsak kedves emlékeket hagyna maga után, hanem alkalmas lenne maradandó és áldásthozó hatások kiváltására is,

Előttem egy ilyen megoldás annyival inkább szimpatikus lenne, mert — szerény véleményem szerint — a református konfirmált ifjak kibocsátására megfelelőbb, arra hivatottabb nap nincs is, mint épen október 31. Szép a virágvasárnapi konfirmáció, talán még szebb az áldozócsütörtöki, de — mennyivel szebb lenne, ha azok, akik Isten kegyelméből reformátusoknak nevezik magukat, a reformációi ünnep jegyében indulnának utnak. Nekem úgy jön, mintha ez a nap valami speciális színt adna a konfirmációnak, ami ahoz a leginkább talál — és amit sem a virágvasárnap, sem az áldozócsütörtök megadni nem képes.

Ami pedig a *kivihetőséget* illeti, ebben sem kételkedem. Mert ha még mindjárt lenne is akadály, a cél érdekében le lehetne és le is kellene küzdeni. Ilyen akadály nincs is. Az egyetlen, ami szóba jöhet, az előkészítés ideje. Hogy t. i. ebből a szempontból megfelelőbb talán

a tavaszi konfirmáció, mint az őszi — nem lévén közben egyeseknél a vakációra, másoknak a munkára rendelt nyári hónapok. Azonban az előkészítés idejét egész pompásan be lehetne osztani úgy, hogy a cél semmi kárt se szenvedjen belőle, sőt még inkább elérhető legyen. Pl. kezdődne a konfirmációi oktatás minden évben január elején. És tartana virágvasárnapig, vagy áldozócsüdtörtökig, szóval addig, amíg a növendékekkel feldolgoznánk a káté egész anyagát. Ettől kezdve aztán október 1-ig szünetelne a hétköznapi tanítás és a növendékek hetenként csak egyszer — vasárnap — gyülnének össze »konfirmációi« bibliaórára, amelynek célja a megtanult kátéanyag elmélyítése, életbe való átvitele, szóval amolyan »protestáns lelkigyakorlat«-féle lenne. Ezen az úton elérhető lenne az is, hogy az ifjak, akiket addig összetartott a vasárnapi iskola, a konfirmáció után ne széledjenek el, hanem biblikörökben vagy ami — nézetem szerint — még helyesebb, a konfirmált ifjak egyesületében tömörüljenek. Végül október hónapja az általános ismétlésnek, az esetleges hiányok pótlásának és a lelki előkészítésnek ideje lenne. különös gonddal — az ifjak református öntudatának kifejlesztésére és megerősítésére.

Ez az elgondolás természetesen csak egy a sok közül. Lehet ennél különb és jobb megoldás is. És éppen azért vetettem fel nyilvánosan a kérdést, hogy konkrét javaslatom kapcsán alkalmat adjak egy esetleges eszmecserére és felhívjam lelkészársaim figyelmét — gondolkozni és gondoskodni a lehetőleg gyors és radikális megoldás felől. Mert ahogy most van, az nincs jól. Akár konfirmációval, akár anélkül, — de valahogyan immár (négy száz és egy néhány év után talán épen ideje) biztosítani kellene október 31 méltó megünneplését.

D. E.

Lelkészegyesület-e vagy Lelkészek Szövetsége?

Az udvarhelyi egyházmegye papságának állásfoglalása.

Az »Erdélyi Református Lelkipásztorok Szövetségé«-nek alapszabálytervezetével az udvarhelyi református egyházmegye papsága 1928. június 5-én tartott értekezletén foglalkozott. Az első előadó *Kónya Kálmán* bágyi lelkész* volt, aki a Szövetség alapszabálytervezetét általában elfogadta s az alakítandó egyesület alapjául jónak, de a munkatervet nagyrésztben átdolgozandónak tartotta, részletekben mutatva rá, hogy miért. A második előadó *Kiss István* kecsеткиsfaludi lelkész** volt, aki a Szövetség álláspontját tette magáévá, azonban ő is kiemelte,

*. ** Az előadásokat nem kaptam meg. — Én magam — körülményeim miatt — az értekezleten nem vettem részt. Szerk.

hogy a munkaprogramm több pontját nem tartja keresztülvihetőnek. A harmadik előadó *Imreh Árpád* fiatfalvi lelkész a következő előadást és határozati javaslatot terjesztette az értekezlet elé:

Az esperes ur megbízásából jutottam abba a kitüntető helyzetbe, hogy az én igénytelen személyem hangja is belevegyül azoknak a lelkésztestvéreimnek hangjába, akik a főhatóság rendelete következtében, elzárkoznak titkos kamráikba és ott csendesen imádkoznak a »Lelkészek Szövetségé«-ért vagy pedig kiállanak a »torum«-ra és ott kiáltják el: szükséges a »Lelkészegyesület«. Méltóztassatok megengedni, hogy szíves figyelmeteket csupán egy pillanatra kérhessem, hiszen annyira ismerjük egymásnak gondolatát, állásfoglalását, hogy időpazarlás lenne figyelmeteket próbára tenni és annyira ismeretes az egész ügy, hogy nekem legutoljára maradt előadónak csupán pár szavam lehet.

Mindnyájan jól ismerjük kerületi közgyűlésünknek azt a határozatát, melyben kimondja, hogy »egyházi tisztviselőknek, a hivatalos egyházi szervezetek keretén kívül eső, de az ők hivatalos teendőiket érintő, bármily elnevezésű egyesületekbe való tömörítése egyházunkra nézve káros és meg nem engedhető.« Ez a határozat, a tanítói egyesületeknek egy szövetségbe való tömörülésével kapcsolatosan lett hozva és utal arra, hogy egyházi törvényeink az egyházi értekezletekre alapot nyújtanak s csak arról lehetne szó, hogy széttagozódó értekezletek az egész területre építtessenek ki. Kimondotta a határozat, hogy minden egyesülés (akármilyen nevet viseljen is) mellyel erőink az anyaszentegyházért folytatott küzdelemben szétforgácsolódnak: káros és megengedhetetlen. És ez bizonyos is! Nincs is, nem is lehet közöttünk senki, sem tanár, sem pap, sem tanító, sem más egyházi tisztviselő, aki nem ezt vallja, amit vallottak kerületi képviselőink egyházunkért való tusakodásukban. Azonban, ha áll a tétel egyik fele, állania kell a másiknak is. Vagyis, ha az erők szétforgácsolódása káros és meg nem engedhető, akkor az erők egyesítése szükséges és megengedhető. Egyházi tisztviselők akármilyen egyesülése (még a hivatalos egyházi szervezetek keretén kívül is!) de törvényes alapon alakítva és anyaszentegyházunk ügyét is szolgálva: szükséges és megengedhető. Ez vita tárgyát ma már nálunk nem is képezi. Sőt az Igazgatótanács is, a lelkészek tömörítésével kapcsolatosan, a közvéleményben már kifejezésre jutott és a fennebbi határozat megváltoztatására irányuló véleménynek engedve, a tárgyalásra benyújtott »Lelkészek Szövetségé«-nek alapszabálytervezetét, megbeszélés végett, le is tette az egyházmegyékhez.

A dr. Nagy Géza theol. tanár aa. szerencsétlen című s vihartkeltő cikke után, ma már a lelkészek erőinek egyesítéséről, a »Szövetség vagy Egyesület« formájában beszélhetünk.

A szövetség alapszabálytervezete szerint, tagja lehet minden lelkipásztor; azonban a tervezetet készítő testvéreink ismert véleménye szerint »az egész papság nem alkalmas arra,« hogy egy táborban tömörüljön és mi magunk, akik előtt ott fekszik a szövetség alapszabálytervezete, körvonalazott munkaprogrammjával és akiknek döntenünk kell arról, hogy belépünk-e vagy nem a tagok sorába, úgy látjuk, hogy

a Szövetség nem alkalmas az erők egyesítésére. Természetesen így előállhat az az eset, hogy alkalmas és alkalmatlan lelkészek külön-külön tömörülve, egymás ellen vonulnak fel akkor, amikor a cél nem egyéb, nem szabad, hogy más legyen, mint az erők egyesítése folytán anyaszentegyházunk ügyét szolgálni. Tehát — a részleteket teljesen kerülve — akárhogyan is láj, kimondom a jótakaró szövetség az erőket szétforgácsolja s így káros és meg nem engedhető.

Ezzel szemben áll a papság másik, a jelekből következtetve tulnyomó része, azzal az óhajtással, törekvéssel, hogy a lelkészek egyesülése úgy történjék meg, hogy abban otthon legyen mindenki. Vagy ahogyan Nagy Lajos testvérünk Derzsi Endrével kifejezte, abban »benne legyen mindenikünk vágya, lelke, akarása, imádsága.« Ez a tábor azt akarja »hogy a Krisztus szerelmétől foglyul ejtett egymásért és anyaszentegyházért áldásos szeretettel munkálkodó hívó lelkek békessége töltse be és uralja« a megalakítandó egyesületet. Ma nem is szabad egymás ellen harcolni, sőt az sem elég, hogy egymás mellett járjunk, ma együtt, egymásért kell összefogoznunk, mert csak így remélhetjük anyaszentegyházunkat is szolgálni.

Azt hiszem, hogy ezzel mindnyájunk gondolatát összegeztem is. Még csak egyet. A lelkészegyesületnek egyszer már jóváhagyott alapszabályai alapján gondolom én a megalakulást úgy, hogy a változott viszonyoknak és mutatózó szükségleteknek megfelelően, módosítsák az alapszabály.

Ezek után szeretettel kérek, fogadjátok el s emeljétek határozottá nemcsak az én, hanem a Tilegnagyobb részeteknek gondolatát is az én gyarló fogalmazásomban magában foglaló határozati javaslatot:

Értekezletünk kimondja, hogy:

1. megengedhető és szükséges a 70—1923 sz. kerületi közgyűlési határozat megváltoztatása;

2. A Lelkészek Szövetségének alapszabálytervezete, a körvonalazott munkaprogrammjalával nem alkalmas arra, hogy a lelkészeket egy táborba tömörítse, és épen ezért az 1921 június 1-én 699—1921 sz. a. jóváhagyott »Református Lelkészegyesület« alapszabályai alapján óhajtja a szervezkedést úgy, hogy a megalakulás után, azon szükségesnek látszó módosítást, kiegészítést, az alapszabályok értelmében azonnal hajtsa végre maga az Lelkészegyesület.*

* Értesülés szerint a lelkészértekezlet — némi módosítás után — e határozati javaslatot el is fogadta. Szerk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nőszövetségi alakuló közgyűlés a Nagyszebeni ref. egyházmegyében. A nagyszebeni egyházmegye szétszórt egyházközségeinek nőszövetségi kiküldöttjei,

május hó 23-án az egyházmegyei tagozat megalakítására gyűltek össze Segesvárt. Dr. Tóth Lajos segesvári lelkésztestvérünk alig-hogy megkapta az egyházmegye

ez irányu felkérését, megbizását, halogatást nem tűrő lélekkel fogott a gazdag ígéretet hordozó munka beindításához. Az ő egyházközségében már régebben megszervezett nőegylet tagjaival egyetértően, mint az egyházmegye nőszövetségi előadója, Ő hívta össze az egyházközségek nő tagját és a segesvári Nőegylet az egybegyűlteket nemcsak szíves üdvözlésekkel fogadta, de testvéri szeretettel asztalánál is vendégül látta.

A megállapított napirend a legpontosabban betartatott, ami az előkészítés mindenre kiterjedő figyelmességét igazolta.

D. e. fél 11 órakor vonult a templomba a 103 tagot számláló társaság; hol a gyülekezet énekei után, az Egyházmegye ifjú esperese, Szotyori Lajos olvasott bibliát és mondott a lélek mélyéről fakadó imát. Az ezt követő ének után Pilder Mária egyh. ker. belmissioi titkár jelent meg az urasztala előtti emelvényen és a Máté evangéliuma 20. 11. v. alapján, sok helyen valóban megrázó erővel bontogatta, göngyölitette majd egészen világossá tette ama nagy- és épen nagysága miatt eddig általunk alig látott kérdést: *„Isten mit akar a nőtől, mi a szándéka a nővel“?* És amikor a maga felséges rendeltetését megtalált nőt, mint élő valóságot állította eléink az *Urát, a Krisztust* megtalált nő alakjában, milyen sokan voltak, akiknek sze-

mében ott ragyogott egy könnycsepp, amely csak az élet nagyfordulójánál tör elő, de akkor szentbizonyosságtevés erejével hat...

A megfeszített figyelemmel hallgatott, a lélek mélységeit kutatófeltáró előadás után, öröm sugárzott az arcokon, mikor a gyülekezet ajkán, mintegy a maga felajánlásaképpen felcsendült az ének: »Itt van szívem, neked adom Uram...«. Ezzel a délelőttre szánt munkánk végét ért.

Az alkohol- és pohárköszöntőmentes társas ebéd után a parochia szép kertjében közelebbi ismerkedéssel, kellemes társalkodással telt el az idő fél négy óráig, mikor is a nőszövetségi tagok a templomba vonultak, hol Pilder Mária vezetésével a délelőtti előadás gyakorlati oldalát, a kivitel lehetőségeit beszélték meg. A társaság férfi tagjai Dr. Tóth Lajos vezetésével az iskolateremben »Teendőink a lelki élet terén« címmel tartalmas megbeszélést folytattak.

Fél öt órakor kezdődőleg folyt le ugyancsak a templomban a Nőszövetség egyházmegyei tagozatának alakuló- és választó közgyűlése, hol nagy lelkesedéssel választatott elnökké özv. Ignác Lászlóné esperesné asszonyunk és állítottak melléje már eddig is kipróbált erők, a munkatársak. Ezt követőleg bibliórát tartottunk három csoportban a János ev. 14. 11–15 versei alapján Pilder Mária, Dr. Tóth Lajos és Nagy

Lajos székelykereszturi lelkész-testvérünk vezetése mellett. Nagy Lajos barátunk nemcsak vendégeskedni jött hozzánk, de munkát is kért közöttünk a maga részére, hogy ezzel is dokumentálja amaz igazságot, hogy az Isten országában való munkálkodásnak emberek alkotta-határok nem akadályai.

A mi gyűlésünk kedves vendégeiről emlékezve, meg nem feledkezhetünk a küllői egyhm.-ből érkezett Erzsébetvárosiakról. Lelkésztestvérünk feleségével és erzsébetvárosi egyházközségünk egyik közszeretben álló munkás tagjával, Halmágyiné Ónagyságával vettek részt a meginduló munka minden részletében. Hiszszük, hogy a továbbiakban is megtaláljuk egymást a közös munka megszentelt mezején. Mi szeretettel várjuk!

Hat órára járt az idő, mikor a templomban tartott együttes ima után, a bucsuzás hangjai csendültek fel a zenei részében kimondhatatlanul silány »Isten ve-lünk« c. énekben.

Aztán ismét a helybeli Nőszövetség vendéglátó asztala várt, hogy rövid étkezés után a majdnem egyidőben induló vonatokkal, autókkal hazatérve, mindnyájan visszagondolva a kedves napra és annak tartalmas óráira, elköteleztetésünkre is, munkába álljunk azzal a boldog tudattal, hogy »Az ur csodásan működik« s az ő munkásságának mi va-

gyunk az alázatos eszközei. — Sok ilyen napra van nekünk szükségünk, míg életünknek minden napja ilyené lesz! F. K.

A marosvásárhelyi református „véndiákok“ figyelmébe. A marosvásárhelyi ref. kollégiumban július 3-án »véndiák« találkozó fog tartatni a várbeli nagy templomban hálaadó istentisztelettel, a kulturpalotában művész-esttel és utánna társasvacsorával kapcsolatban. Meghivatlak reá 65 évfolyam életben levő növendékei. Ugyanezen a napon az 1903-ban érettségizett tanulók 25 éves találkozót rendeznek. A kedves és felemelő találkozót lapunk utján is ajánljuk az érdekelt »véndiákok« szíves figyelmébe.

A nagybányai egyházmegyei lelkészi értekezlet kimondta, hogy a tanítók segélyezésére a lelkészek javadalma és anyagi helyzete szerint 2800, 3200 és 3600 Leies fokozat szerint segítségére jön. Az összeget negyedévenként a tanító testület vezetőségének adja át kiosztás végett (Ö. T.)

Segédlelkésztestvéreink szíves figyelmébe. Közvetve értesültem arról, hogy segédlelkész testvéreink közül egyesek »nincsenek tudatában annak, hogy a lelkészek szövetségének ők is tagjai lehetnek« és óhajtanának erre nézve valamelyes felvilágosítást. Esetleges félreértések kikerülése végett megjegyezni kívánom — ami különben köztu-

domásu — hogy jelenleg nincs sem Lelkészegyesület, sem Lelkészek Szövetsége. Ugyancsak megjegyezni kívánom — ami szintén köztudomásu — hogy lapunk nyíltan és határozottan a Lelkészegyesület életrekeltségének szolgálatában áll. Amennyiben pedig ez megvalósulna, abban nagyon természetesen megértő otthonra és testvéri szeretetre találna minden segédlelkésztestvérünk, mint ahogy a beszüntetés előtt is tagja lehetet bárki közülök, aki akart. Természetszerűleg következett ez az Alapszabályok 5. §-ából, amely így szól: »Az egyesület rendes tagja lehet minden református lelkész jellegű egyén.« Erről azonban még korai beszélni, aktualizást csak akkor nyerne, ha célunkat — törvényes keretek között — sikerülne megvalósítani. Addig is lapunk testvéri szeretettel fogadja előfizetőjének, munkatársának mindazokat a segédlelkésztestvéreinket, akik velünk együtt szeretnének küzdeni és munkálni. Annyival inkább, mert amikor »Zászlóbontás«-unk alkalmával lapunk vezérlő gondolatát így körvonalaztuk: »mindent megtenni a lelkési kar minden irányu érdekeinek képviselőiért, de csak addig, amíg abból Isten dicsősége és anyaszentegyházunk java kárt nem szenved« — akkor természetesen összes lelkésztestvéreinkre és így a segédlelkészekre is gondoltunk. Tehát tehát nem erőltetünk

senkit, de aki hozzánk jön, azt testvéri szeretettel fogadjuk és készséggel ajánljuk fel lapunkat az esetleg őket speciálisan érintő kérdések nyilvános megtárgyalására is.

Theológiai doktorrá avatás.

Musnai László tekei lelkészt, theológiai magántanárt, a nagysajói egyházmegye esperesét az új szövetségi tudományokból tett doktori szigorlata után a debreceni egyetem rektora múlt hó 4-én theológiai doktorrá avatta. Amidőn örömrőlünk adunk kifejezést ebből az alkalomból, Istennek gazdag áldását kérjük kitüntetett lelkésztestvérünk további hasznos tudományos és közéleti munkálkodására.

A küllői ref. egyházmegye lelkészeinek Baráti Társasága

Csáváson május 31-én népes és áldásos konferenciát tartott. A konferencia, amelyen 30 lelkész és 20 lelkészné vett részt, istentisztelettel kezdődött. Az Istentiszteleten az ígét János XV. 16—20 alapján *Bencze József* balavásári lelkész hirdette. Utánna *dr. Illyés Géza* magyarkirályfalvi lelkész tartott sok utánjárással és tudós alaposággal megírt emlékbeszédet *Sámuel Aladár* volt balavásári lelkészről. Ezt két székfoglaló értekezés követte: az egyiket *Káli Dénes* nagykendi lelkész tartotta az igazi kálvinista papi jellemről (Ez bizonyára minket is érdekelne, épen azért szíves beküldését kérném. Szerk.), a másikat *Magyar Lajos* marosugrai lelkész a természeti és erkölcsi törvények hasonlóságáról.

Megbeszélés tárgyát képezte

az Országos *Lelkészi Szövetség ügye és szabályzata, amelyhez számos hozzászólás történt és végül is az értekezlet a szabályzatnak napirendről való levételét véleményezte.

Az egyházmegye területén levő ref. iskolák felsegélyezésére az összes lelkészek áldozatos lélekkel ajánlották fel támogatásukat, magukra vállalván a hiánynak 50%-át.

A nőszövetségek megalakítását s

azokban a papnék munkáját, a papnék egymás között beszéltek meg és bizonyára nem fognak elmaradni ennek a meghitt beszélgetésnek áldott gyümölcsei.

A konferencián résztvevők június 1-én — egy meghitt, barátságban, családias, testvéries melegségben eltöltött nap után, egymás hite és szeretete által erősítve — tértek haza gyülekezeteikbe.

Szerkesztői üzenetek:

B. P. A pénzküldemény beérkezett. Hálás köszönet szíves fáradozásáért. Ami pedig azt a bizonyos megjegyzést illeti, én azt hiszem hogy azok a dolgok, amik felett vitákoztunk, nem is olyan lényegtelen dolgok. Lehet, hogy közvetlen nem, de közvetve — amennyiben a Lelkészegyesület célját szolgálták — bizonyára érdeklik a testvérkerület lelkipásztorait is. Szíves üdvözet.

S. D. Előfizetési díjban beérkezett 100 Lei, a következő alkalommal természetesen csak az elmaradt 60 Lei fog levonni.

N. E. Én célszerűnek tartanám, ha a gyűlésekről, egyházi megmozdulásokról, vizitációkról, nevezetesebb egyházi eseményekről szóló rövid tudósítások a mi lapunkban is megjelenének. Még pedig azért, mert ha azok csak az egyházkerületi hivatalos lapokban jelennek meg, az esetben csak az illető egyházkerület lelkészei vennének róla tudomást, a testvéregyházkerület lelkészei ellenben nem. A lapunkban való közlés jelentőségétte

hát abban látom, hogy míg egyfelől egymás életének és viszonyainak megismeréséhez közelebb vezet, másfelől esetleg egyik-másikunk indítást is nyerhet a közölt tudósításokból. Nem gondolod!? Szeretettel üdv.

N. B. Az eddig küldött bejelentések mind beérkeztek. Köszönöm lapunk érdekében kifejtett széles körű és eredményes tevékenységedet.

Sz. G. Ugy értesültem, hogy az előfizetési díjat külön — nem a e. m. pénztárnok után — küldötte be. Amennyiben ez az eset lenne, szíveskedjék a dolgnak utána nézni, mert ezideig a pénz nem érkezett be. Szíves üdvözet.

Sz. D. Arra a kérdésre, hogy a levita kérdésben lapunk milyen álláspontot foglal el, közbenjött körülmények miatt ezideig nem tudtam felelni. Annyira fontosnak és közérdekűnek tartom azonban a levita kérdést, hogy mihielyt csak lehet, feltétlenül sort keríték reá. Szíves üdvözet.

Kéziratokat, értesítéseket, tudósításokat kérek szeretettel mindenfelőlről.

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA

Megjelenik: havonta kétszer.

Előfizetési díj:

egész évre 240 leu, fél évre 120 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Porumbeni-Mici-Kisgalambfalva.
Jud. Odorheiu.Felelős szerkesztő: **Derzsi Endre.**

Az egészséges papi közszellemről.

Az Egyesület és Szövetség vitája közben — amint hinni szeretnők, utban a kibontakozás felé — egyik testvérünk kapcsolatban egy korábban tett kijelentéssel, hogy t. i. „az egészséges papi közszellem Isten lelke által ihletett” felveti a kérdést: — *mi is ez a közszellem? hol van a határa az egészségnek?* Erre a kérdésre szeretnék a következőkben feleletet adni. Mielőtt azonban ezt tenném, kénytelen vagyok egy kis kitérőt csinálni. T. i. a mi lelkésztestvérünk azt állította, hogy az én fenti kijelentésem *unitarizmus*. Hogy miért, ezt igazán nem tudom és nem is fogom tudni addig, amig bővebb és elfogadható magyarázatot nem kapok. Az én hitbéli felfogásom az unitarizmustól legalább is van olyan messze, mint Makó Jeruzsálemtől, — tehát annál inkább érthetetlen, hogyan cseppentem bele az unitáriusok közé. Hogy az „egészséges papi közszellem Isten lelke által ihletett” ezt ma is állítom. Anélkül azonban, hogy a legkevésbé is elhomályosítani vagy elerőltetni akarnám ez által a keresztyénség fundamentális valóságát: a *Szentháromságot*. Hanem egyszerűen csak azt akartam és

akarom kifejezni a fenti állítással, hogy addig szó sem lehet egészséges papi közszellemről, amíg át nem hatja azt az Isten lelke — és viszont ha a papi közszellemben a Szentlélek munkál és érvényesül, az feltétlenül és félremagyarázhatatlanul egészséges.

És most rátérhetünk a felvetett kérdésekre. Mit értek én *egészséges papi közszellem* alatt? Azt a kívánatos állapotot, amikor egymásban nem a kollegát, nem a kartársat s nem is csak „kedves barát“-ot látunk, hanem *testvért*, akiket a Léleknek egysége fűz egybe. A kollegák, a kartársak, sőt még a legjobb barátok is meghallgatnak, tanácsolnak, sőt talán szánakoznak is, de megérteni, sorsunkat átérezni és segíteni rajtunk csak a testvér tud. Erre pedig végtelenül nagy szükségünk van mindnyájunknak. Hiszen megszámlálhatatlan azoknak az eseteknek a száma, amikor mi lelkészek — földi emberi szempontból — teljesen magunkra hagyatva állunk. Van rá eset, amikor nem értenek meg bennünket sem fenn, sem lent. Amikor ütközőpontba kerülünk, felülről vádolnak alólról támadnak. Tudom, hogy ez profétai, papi sors. Tudom, hogy aki a Krisztus nyomában kíván járni és az Ő szolgálatában akar élni, annak fel kell vennie a maga *keresztjét* és úgy követni Őt. És épen azért helyezek végtelenül nagy súlyt arra, hogy egymással ne kollegai, ne kartársi, ne is csak baráti, hanem *testvéri* viszonyban éljünk.

Egészséges papi közszellem alatt azt a kívánatos állapotot értem, amikor egymás felé nemcsak a bíró szigorúságával, hanem az orvos jóindulatával is közeledünk. Amikor nemcsak az u. n. „igazság“ álláspontjára helyezkedünk, ami különben is relativ, hanem azt a hamisítatlan tiszta „szeretet“-et is érvényesítjük, amely tud nemcsak itélni, hanem megbocsátani is, nemcsak sujtani, hanem felemelni is. Ha egészséges papi közszellem lengi körül a mi testületi életünket, akkor nem átkozzuk, nem pellengérezzük ki azt, aki esetleg közüllünk megtévelyedett (annyival inkább,

mert az ilyesminek mindnyájan ki vagyunk téve, nincs közöttünk tökéletes senki), hanem őszintén fáj nekünk az ilyen eset és testvéri szeretettel fogunk hozzá, hogy „aki elveszett, megtaláltassék és aki meghalt, feltámadjon.“ Nem szabad soha egy pillanatra sem felednünk, hogy ha valaki eltévelyedett közülünk, annak mi is okai lehetünk. Vajjon elkövetünk-e mindent, hogy ami eltévelyedett testvérünket a mélységbe zuhanástól visszatartsuk?! Vajjon nem-e az a helyzet, hogy közvetve vagy közvetlenül mi magunk is elősegítettük a romlás bekövetkeztét?! És ahelyett, hogy segítségére siettünk volna, néma nemtörődomséggel vagy a legjobb esetben is tétlen sajnálkozással néztük, hogy merül mind mélyebbre és mélyebbre?! A kátében mindnyájan tanítjuk, hogy vannak cselekedeti és mulasztási bűnök. Vajjon megszámálhatjuk-e azoknak a *mulasztási* bűnöknek számát, amelyek minket is személyszerint terhelnek egymással szemben?!

Egészséges papi közszellem alatt azt a kíváncsú állapotot értem, amikor még a lehetősége is kíván zárva annak, a versengésnek, hogy „ki tekinthető nagyobbknak“, amikor mi mindannyian engedelmesek és készek vagyunk az Ur szavának nemcsak meghallgatására, hanem megtartására is, aki nekünk is mondja: „Aki legnagyobb köztetek, olyan legyen, mint aki legkisebb és aki fő, mint aki szolgál.“ Ha egészséges papi közszellem lengi körül a mi testületi életünket, akkor nem szabad megtörténnie pl. a következő esetnek. A közel múltban egy társaságban, ahol papok is voltak vagy talán csak papok voltak, nem tudom biztosan — a többek között szó esett az Egyesület és Szövetség vitájáról is. És egyik pap, aki a Szövetség álláspontját védelmezte, állítólag azt mondotta a másiknak, aki az Egyesületet képviselte: „Ti csinálhattok bármit, csinálhattok lapot vagy Egyesületet is, de az erő és hatalom mégis csak a mi kezünkben van és ott is marad.“ Én szeretném, ha ez az eset nem történt volna meg, de azt mondják, hogy megtör-

tént. Ez pedig végtelenül sajnós. Mert hogy egyebet ne említsek — utalok a közismert és megcáfolhatatlan igazságra: „minden erő és hatalom az Istené.” És ha mi valamit sáfárkodás végett kapunk ebből az erőből és hatalomból, azt kisajátítanunk a magunk gyarló személyére főbenjáró bűn.

Egészséges papi közszellem alatt értem azt a kívánatos állapotot, amikor testületi életünk a Szentlélek gyümölcseit termi, amelyek „szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szivesség, jóság, hűség, szelidség, mértékletesség.” Távol van tőlem, hogy a kolozsvári ref. theol. fakultás igen tiszteletre méltó tanár tagjai közül bárkit is bántani akarnék és ha talán mégis érzékenységet sértek, előre is szives elnézést kérek, de lehetetlen elhallgatnom ezzel kapcsolatban azt a mélységes döbbenetet és fájdalmat, amellyel a papság jó része fogadta volt azt a bizonyos „Nyilatkozat”-ot a Kultsárügyben dr. Kecskeméthy Istvánnal szemben, akihez különben is tulnyomó részünket az őszinte tanítványi hála kötelei fűznek. Nem azt néztük, hogy kinek van igaza, hanem csak azt láttuk, hogy kirobbant valami, aminek nem lett volna szabad kirobbania, sőt egyenesen meg kellett volna akadályozni és nyilvánosságra jutott valami, amit keblileg kellett volna elintézni.

Ezeket a kívánatos állapotokat, amiket talán még szaporítani és fokozni is lehetne, csak az *egészséges papi közszellem* hozhatja létre. S hogy ezt az egészséges papi közszellemet egyedül a Szentlélek teremtheti meg mibennünk és mi közöttünk, ez annyira természetes és magától értetődő, hogy kérdés tárgyát sem képezheti. Ugy hogy kénytelen vagyok, amíg meg nem cáfoltatom, továbbra is fenntartani azt a korábban tett és az „unitarizmus” vádjával megbélyegzett kijelentésemet, hogy „az egészséges papi közszellem Isten lelke által ihletett.»

Ami pedig a második kérdést illeti: *hol van a határa az egészségnek?* — ezzel úgy hiszem, röviden végezhetünk.

Az egészségnek a határa a betegség. S miképen az egészséges papi közszellem, úgy annak betegsége is, a Szentlélekkel áll kapcsolatban. *Miképen az egészséges papi közszellem a Szentlélek produktuma, épen úgy annak betegsége a Szentléleknélküliség következménye.* A betegnek pedig ugyebár orvosra van szüksége. És hogy a mi egyetlen lehető orvosunk Jézus, orvosságunk pedig az ige és imádság, ez ismét anyira természetes és magától értetődő, hogy sem kérdés tárgyát, sem külön „programpont”-ot nem képezhet.

Egységes papi közszellem ma nincs. Annak megteremtése lehetséges is és égetően szükséges is. A Lelkészegyesület épen ennek a szolgálatában kíván állni. De nem úgy, hogy osztályozzon „alkalmasak” és „nem alkalmasak” különbséget tegyen „kiválasztottak” és „elvettettek” szerint (ezt bizuk csak alázatosan és gyermeki odaadással a jó Istenre), hanem úgy, hogy testvéri szeretettel, a testvéri szív összedobbanásának vonzó erejével „alkalmas”-sá tegyen mindenkit, a kiválasztásnak még a gondolatát is távol tartva magától, hogy Isten kegyelméből „egy is közülünk el ne vesszen”.

D. E.

A református nőszövetség.

Mint mindennel, ezzel is egy kicsit furcsán állunk. Van és még sincs. Hallunk megmozdulásokról, áldott összejövetelekről, áldásos munkásságokról és sok hasonló jókról, de ezek dacára igen messze állunk attól, hogy még komolyan merjünk beszélni a református nőszövetségről.

Nem akarok tulásba esni, de — ha vannak is komoly megmozdulások itt-ott — végtelen nagy az olyan egyházközségeknek a száma ahol meg aluszik az ügy, vagy ami van, az minden egyéb, csak református nőszövetség nem. Én ugyanis nem tartom annak, illetve erre a névre érdemesnek azokat az alkalmi alakulatokat, amelyeket a szűkségből előrángatott külső kigondolások szültek. Az ilyenek nem tartós, komoly alakulatok, mert muló közszükségletek kielégítése, hiu vágyak, felcsigázott indulatok csak ideig-óráig szolgálhatnak alapul társadalmi megmozdulásoknak, de rájuk, mint tartós fundamentumokra építeni, nem lehet.

Pedig a kivételnél igen sok esetben ép ezek a motívumok érvényesültek az evangéliumi alap rovására. Az ilyenek aztán nem hasznára, hanem ártalmára vannak az eszmének, mert minden megbukott, névleges alakulat az amugy is nagyfoku közönyösségnek, mozdulatlanságnak válik melegágyává.

Református nőszövetséget alakítani nem olyan könnyű dolog, mint első pillanatban látszik. *Nagy hibának tartom, — bár szigorúan nem vitetett keresztül, — hogy már a kezdet kezdetén terminus volt kitűzve a megalakulásra.* Belmissziói, lelki munkát nem lehet terminusra, előírásra végezni. *A léleknek kell megtalálja az utat a lelkekhez, és mihelyt az meglesz, minden meg lesz, még a református nőszövetség is.*

Addig valami helyi hiány elenyésztetésére, egy-két előadásra, szerezetvendégségre, tea-estélyre, mulatságra stb. össze lehet hozni kisebb-nagyobb mérvben a nőket, fényes anyagi sikereket is el lehet érni, de az még nem református nőszövetség. Még akkor sem, ha megalakult, ha az egyházközség valamennyi női tagja beiratkozott és az első évi tagsági díjat befizette, mivel már az első pillanatban magában hordja a bomlás csiráit. Komoly evangéliumi munka nélkül hamarosan a csalódás martalékává válik.

Falusi népünkben kelletténél nagyobbfoku a bizalmatlanság és közönyösség mindennel, de legfőképpen a lelki mozgalmakkal szemben. Még ott is világi számitást, önző, anyagi célt szimatol, ahol ilyen nincsen. Fokozott mértékben halljuk ezt a nőszövetséggel kapcsolatban is. *Nagyon téved, aki azt hiszi, hogy a papság irtózik a munkától és kerüli a lehetőségeket. Nem látja azokat a lelki értékeket, amelyek épen a ref. nőszövetség útján állíthatók az egyház szolgálatába.* Nem itt volt a hiba, hanem ott, hogy a legtöbb nem találta meg az oda vezető helyes utat s ezért a sok eredménytelen kísérletezés meg tartalmatlan alakulat.

Csak öntudatos, kálvinista nő tud jó ref. nőszövetségi tag lenni, mert csak az ilyen érzi az elköteleztetését. Mivel kevés ma az ilyen még ott is, ahol a helyes uton alakult meg, nem számlálja tagjai közé a gyülekezet összes nőit, hanem igen sokszor szembe találja magát a többséggel, sőt még tagjai sorában is akadnak, akik nem munkásai, hanem inkább bomlasztó elemei annak. Jobb ügyszó melótőn használnak fel minden nekik nem tetsző momentumot, hogy titokban zavart csináljanak.

Mivel így áll a helyzet jelenleg a falusi ref. nőszövetségekre illetőleg, nagyon csodálkozom, hogy az igazgatótanács ezek útján akarja összehozni a szeretetház kibővítésére szükségeltető egyik milliót. Még

referálta s alább következő határozati-javaslatát a tanács, indokainál fogva, teljes egyhangúsággal határozattá emelte :

1. Az erdővidéki református egyházmegye tanácsa szükségesnek és üdvösnek tartja anyaszentegyházunk érdekében az egyházi alkalmazottaknak egyesületbe való tömörülését ; ennél fogva óhajtja az 1923. évben tartott egyházkerületi közgyűlés 70 jkvi sz. határozatának megváltoztatását.

2. Óhajtja, hogy nevezett határozatot megsemmisítő új kerületi közgyűlési határozatban kifejezetten respektáltassék az egyházi alkalmazottak azon állampolgári joga, hogy egyesületbe tömörülhessenek. Mondassék ki e közgyűlési határozatban az is, hogy az egyházi alkalmazottak egyesületei az egyházi hatóság által csak akkor oszlattathatnak fel, ha jogerős bírósági ítéletben állapítottatott meg, hogy alapszabályellenesen működnek és így működésük káros az Anyaszentegyházra nézve.

3. Az erdővidéki ref. egyházmegye tanácsa azonban a hivatalos lap 1928 márc. 9-iki számában közölt szövetség alapszabálytervezetét és munkaprogrammjának alapjául szolgáló elvi határozatokat, súlyos elvi és gyakorlati szempontokból folyó aggodalmai miatt, *nem tartja alkalmasnak* a lekipászoroknak egyesületbe, vagy szövetségbe való tömörítésére.

4. Óhajtja, hogy a kerületi közgyűlésnek az egyházi alkalmazottak egyesületbe való tömörülése kérdésében intenciónk szerint hozott határozata után : hivassék össze a lelkészek kongresszusa. E kongresszuson tárgyalási alapul terjesztessék elő az 1923-ban feloszlott R. L. E. alapszabálya. Ez alapszabályon az összehívott kongresszus, amennyiben szükségesnek látja, eszközöljön módosításokat, javításokat stb. . . Ezt az egyetlen utat és módot látjuk célhoz vezetőnek az igazi lelki egység és teljes harmónia megteremtésére, ami Anyaszentegyházunkra is, reánk lekipászorokra nézve is a legfontosabb és legkívánatosabb lenne.

E határozati javaslatot Erdővidék papsága egyhangulag emelte határozattá, azzal a hozzászólással, hogy az egész indoklás (8 oldal) is szószerint jegyzőkönyvre vétessék és egyházi lapjainknak közlésre megküldessék, mint amely teljes mértékben fedi az egyházmegye papságának ez ügyben kialakult véleményét. Az előadó azonban, tekintettel arra, hogy ez ügyben nagyon éles hírlapi polémia foly — nehogy e határozott állásfoglalás indokolása az ellentétek újból kiélezésével akaratlanul is akadályt gördítsen a papság egy táborba való tömörülése elé — az indokolást közlésre nem küldte be. Mindenekfelett való u. i. az a cél, amelyet a határozat 4. pontja fejez ki. (H. Kor. 1226.)

II.

A görgényi egyházmegye papságának állásfoglalása.

A görgényi egyházmegye lelkészi értekezlete június 7-én tárgyalta a Főhatóság rendelkezése alapján a »Lelkipásztorok Szövetségének« alapszabálytervezetét. Bár az egyházmegye lelkészi karának egy része az egyesület, a másik a szövetség táborába tartozik, az értekezlet a legnagyobb egyetértésben, a szeretet jegyében folyt le. Csaknem minden jelenlevő lelkész hozzászólása után az értekezlet a következő határozati javaslatot fogadta el:

A görgényi e. m. lelkészi értekezlete a Lelkipásztorok Szövetségének alapszabálytervezetét alkalmasnak találja tárgyalási alap elfogadásául, küldessék ki egy bizottság mindkét részről (egyesület és szöv.) dolgozza át a tervezetet — paralel ezzel a lelkészegyesület alapszabályát is tárgyalja. Az így átdolgozott tervezet terjesztésék majd az az összehívandó lelkész kongresszus elő. A kongresszus döntse el, hogy a lelkészek tömörülése a szövetség vagy az egyesület jelszava alatt jöjjön létre.*

Minden hozzászólás egy-egy vallomás volt; egy-egy viaskodó, tusakodó léleknek a vágya közelebb jutni hozzá, aki a fő — a Krisztus.

III.

Tudósító.**Kézdi határozat.**

»A kézdi egyházmegye tanácsa kimondotta, hogy a 70—1923 jéki sz. kerületi közgyűlési határozat megváltoztatását szükségesnek és megengedhetőnek tartja. Ezután nyomban azt is kimondotta, hogy nem kell semmiféle formában sem szövetség, sem egyesület, hanem óhajtatónak tartja az egyházi lelkészi értekezletek kiépítését.

Akadott olyan hang is, mely szívesen látna egy olyan szövetséget, vagy egyesületet, melynek mindenik lelkész lelkiismereti kényszer nélkül tagja lehetne s mely hang szerint a két határozat ellent mond egymásnak, tehát nem fér össze. A tanács azonban úgy vélekedett, hogy összefér. Akkor bizonyosan összefér!!!«

Tudósító.

* Hegyi András lelkésztestvérünk később beküldött tudósítása a görgényi határozatot még kiegészíti ezzel: »Kíváncosnak és szükségesnek tartja az értekezlet, hogy amennyiben a kérdést pillanatnyilag a lelkészi kar közmegegyezésével közpénsségre megoldani nem lehetne vagy magasabb közegyházi és egyházpolitikai szempontok miatt a szervezkedésről le kellene mondani, minden egyházmegye lelkészi kara értekezleti formában kezdje el és gyakorolja a Szövetség alapszabályai szerint egyfelől önmisszióját, másfelől ebből folyó gyülekezeti misszióját«. Egy kollégám, akinek történetesen a tudósításnak e pontját megmutattam, aggályának adott kifejezést: vajjon nem azt akarják-e ezek a sorok célozni, hogy ha a Szövetség elbúvik, akkor az Egyesület se kelhessen életre! En azonban megnyugtattam, hogy ha talán akadnának is egyesek, akik így gondolkoznak, felelős egyházi tényezők ezt semmiképen meg nem tehetik. En hiszem is, hogy nem fogják megtenni.

Szerk.

IRODALOM.

Humoros esetek.

Irta: Donáth László, harasztkereki ref. lelkész. Kiadta »Minerva irodalmi és nyomdai műintézet R.-T.« Kolozsváron 1928 év. Ára 120 lei.

Papi ember irodalmi terméke mai napság nehezen nyer számot tevő olvasó közönséget. Az ilyen írók vagy szenzációs dolgot kell produkáljanak vagy nagy reklámot csapniok. Ha úgy gondolják: »a jóbornak nem kell cégér«, — csalatkoznak. Donáth László pedig úgy gondolta, hogy utnak ereszti a »Humoros esetek« című beszélyeit s azok önmaguk vivják ki kapandóságukat. — Kézhez kapván én is, végig olvastam az »esetek«-et. Alig tudtam kiválasztani az értékesebbeket és hangulatosabbakat, annyi eredetiséggel, s finom humorral vannak megírva. Az író egyszerre lelkünkhöz férközik s annak busabb árnyalatára is derűt tud vetíteni lelke derűjéből. A falusi élet aprócseprő dolgaival; a falusi ember furfangos eszejárásával, tempózásaival; a legénység virtuskodásaival; a falusi pap mások jóakarására utalt gazdálkodási viszonyaival; a falusi bíróság ötletes ítélkezésével; a család változatos élményeivel, — mind-mind olyan élethűen vannak föltárva mintha a szereplő alakok egyszerűen mulattatásunkra szólnának és cselekednének.

Sokunk elég furcsaságot ellesünk népünk életéből, de azokat megrögzíteni nem tudjuk. Ahoz éles megfigyelés mellett: művészi megtestesítő képesség kell. Donáth Lászlóban ez, úgy látszik, meg van. Stílusosan, derűten, visszatükröztetően írja meg az emberek jellemrajzait és feltűnést keltő cselekedeteit. Nem fejteget föl ismeretlen eseményeket, nem rajzol szokatlan típusokat Minyabá-féle alakokban sem, s mégis minden mondatot s kifejezést gondosan megválogató előadásával felcsigázza az olvasó érdeklődését. Látván a mozgó, csinos képeket, felkiálthatunk: »épen ilyenek a mi embereink is!« . . .

Mind a 16 elbeszélésen végig vonul az író élénk humora s csillogvillog eléggé, de az utolsó darabnál »lövíg égő gyertyánál«, mintha átsimulna egészen más hangulatba, midőn egy ártatlanul szenvedő asszony lelki állapotát festi, kit vagyonszomjas férje durva kitérőseivel annyit gyötör. — Ezt tartom a kötet legértékesebb darabjának. Megrázó szavakat ad az előbb dacos később megtört férj szájába. Hozzá küldött apró gyermekeit észbomlással keresi a mezei utakon, midőn a »haragvó Isten villámkorbácsával csapkodott s ütése alatt reszketett a föld.« Megszólal az Istennel is perelni kész emberben az önvád:

»Miért kellett neki földre éhezni?! Hisz a magáéból emberséggel élhet. Azt a szegényasszonyt is milyen ártatlanul gyötörte!... Jajongva kiáltozta gyermekei nevét: Pista, kicsi Katicza! Oh ártatlan gyermekeim!

Vallásos estélyeken felhasználható úgy ez, mint a »Gedő Sári három kérése.« Utóbbi nem a legények virtuskodásáért, hanem a papi kepe pontos beszolgáltatására ösztönző szép gyülekezeti szokás illusztrálásáról. »Üzenet a bagosi papnak című« darabnál, Mínyabá papi érdektámogató szereplésében rá lehet mutatni a fitoktatott nagylelkűségre, melynek egyéni önzés rendesen a rugója.

Altalában mind értékes darabok a Donáth elbeszélései. Nincs bennük semmi divatos érzékes vonás. Bombasztokat nem halmoz fel, egyszerű s találó népies kifejezésekkel igyekszik az olvasó figyelmét lekötöni.

Szeretettel ajánlom paptársaimnak különösen a könyv megszerzését. Nem is tudtam eddig, hogy Csekme Ferenc kartársunkak fejére nőhet a humoros vetélytárs. Hejh, az a marosi traktus és a görgényi hogy összefogtak a tiszta népies irodalmi szellem megmentésére!

Mester János.

KÜLÖNFÉLÉK.

Értesítés. a., Előfizetési díjak tömegesen — a kongruából történt levonással — az e. m. pénztárnok aai útján a köv. egyházmegyéből folytak be: nagyenyedi, nagysajói, sepsi, szilágyi, széki, görgényi, kézdi, nagyszebeni, dési, nagyszalontai, küllői, gyulafehérvári, udvarhelyi, bekecsaljai és érmelléki e. m. Sokan jelentkeztek azonban e tömeges pénzbeküldés után is és van több olyan egyházmegye, ahonnan előf. díj egyáltalában nem folyt be. Kérem azért szeretettel azokat, akiket illet, sziveskedjenek előf. díj beküldéséről gondoskodni vagy pedig be-

leegyezni, hogy a díj a II. évnegyedi államsegélyből az e. m. pénztárnok aai által levonható legyen. Az egyházmegyéenkénti kimutatást e hó második felében az e. m. pénztárnok aai címére meg fogom küldeni.

b., Lapunk megrendelése kétféle módon történt, közvetlenül és közvetve. Voltak — és ez a tulajdonképpeni többség, akik saját maguk jelentkeztek, de voltak olyanok is akiket mások jelentettek be. Miután ezek közül az utóbbiak közül már kettő olyan akadt, aki — valószínűleg azért mert a lapot nem rendelte meg — nem is fogadta el, ill. vissza-

küldte, szeretettel kérem, ha még esetleg van olyan lelkésztestvérünk, aki így gondolkozik, sziveskedjék mielőbb értesíteni, hogy az expedálás beszüntetése felől intézkedhessem.

c., Lapunk előző számaiból nagyobb mennyiség áll még rendelkezésemre. Amennyiben talán az előfizetők egyik-másik lappéldánya nem érkezett volna meg és utánpótlásra lenne szükség, sziveskedjenek értesíteni és a szükségelt számot készséggel megküldöm.

Kolozsvári egyházmegyéinkben június 4—8 napjain esperesi vizitáció tartatott. Vizsgálat alá kerültek: Szamosfalva, Pata, Györgyfalva. Ajton, Válaszút, Borsa, Bonchida, Visa, Mezőszáva egyházközségek. Máthé Sándor esperes, Adorjáni István főjegyző, Kertész Márton számvevő nagy lelkiismeretességgel vizsgálták meg az egyházközségek hitéletét, egyházi- és iskolai, szellemi- és anyagi ügyeit; keresztényi bölcsességgel és tapintattal igyekeztek az itt-ott felmerült vitás eseteket, sőt néhol súlyos sérelmeket elintézni, orvosolni, ami Istennek hála sikerült is nekik. Az egyházközségekre nézve valósággal ünneppé tették megjelenésük napját azzal, hogy mindenütt templomba gyűjtették a hiveket Isten tiszteletére s nemcsak ékesszólással, hanem lélekkel teljesen hirdették az életszülő-, megtartó- és üdvözítő ígét és

buzgó imádság szárnyain emelték a kegyes lelkeket az élő, erős Istenhez, a mindenható Atyához. Nagyjelentőségű ténye volt e vizitációnak az is, hogy a vizsgálóbizottsággal mindenütt vele volt Dr. Imre Lajos theol. professor, egyházmegyei és kerületi belmissziói előadó is, aki áldásos biblia-órákat tartott a gyermekek és ifjak számára a templomban addig, míg a bizottság a hivatalos vizsgálatot tartotta presbiteri gyűlés keretében. De nemcsak annak tulajdonítok jelentőséget, hogy a gyülekezetek kicsinyeivel és ifjaival való lelki foglalkozásával indítást és lendületet adott, támogatást nyújtott nekünk, hanem annak is, hogy áldásos eszmecserét folytatott velünk lelki, bibliai, egyházi problémák felett, hogy komoly szó esett köztünk az üdvélet kérdéseiről.

A gyülekezetek nagy örömmel fogadták a vizitációt, de különösen kiemelendő a *visai* gyülekezet, amely szíves látásának, örvendezésének, tiszteletének különleg is oly gyönyörű kifejezését adta, hogy azt hiszem a bizottság tagjai mindig boldog érzéssel gondolnak a kedves visaiakra. Ott volt a templomban a gyülekezet apraja és nagyja, örege és ifja mind, zsufolt templomban zendült meg Isten ígéje Imre Lajos ajakán, hirdetvén, hogy Krisztusnál van a szabadulásra és gyógyulásra való erő, igen bizonyos segítség. Az ifjuság is

annyira fellelkesült, hogy este 7 órakor másodszor is teljes számban összegyűlt a templomban és kérte belmissziói előadó testvérünket, hogy szíveskedjék még egyszer szólni hozzájuk.

Máthé Sándor esperes ama kérdésemre, hogy milyen impressióval tér otthonába vissza a fáradtságos munka és ut után — örömeinek, megelégedésének adott kifejezést a gyülekezetekben tapasztaltak felett s 1—2 szomorú esettől eltekintve, mindenütt komoly lelki, egyházépítő munka folyik. Istené legyen a hála és dicsőség, rajtunk pedig maradjon kegyelme s legyen velünk segédelme mindvégig.

M—é E—k.

A dési egyházmegye június hó 12-én tartott közgyűlésén foglalkozott a Lelkészegyesület kérdésével lapunk 3-ik számában közölt javaslat alapján. A javaslat 1. és 2. pontját elfogadva a 3. és 4. pontokra nézve úgy határozott, hogy hivassék össze egy az összes egyházmegyéik képviselőiből álló értekezlet amely aztán döntsön a felett, hogy az u. n. egyesületi, vagy szövetségi alapon szerveztessék a lelkipásztori kar.

A tisztujtás rendjén Nagy József tb. esperesnek és egyh. ker. képviselőnek, Kovács László esperesnek, Dr. Mezey Mihály főjegyzőnek, Dr. Vágó Károly számvevőnek választattak meg.

Szerkesztői üzenetek:

M. K. Kérésére, hogy az összes ref. tanítókhoz körlevelet küldjek, megkérdezvén benne, hogy nem lennének-e haj-

landók a »Református Lelkészek Lapja« a tanítóság lapjának is elfogadni, — válaszként a következő: Ha üzleti szempontból tekinteném a lapot, bizonyára kapva kapnék ajánlatán. Miután azonban nem abból a szempontból nézem, kénytelen vagyok ilyen alakban a kérést elejteni. Lapunk kifejezetten »a lelkészkar minden irányu érdekeinek képviselőiért« indult még és egyik határozott célkitűzése evégből a Lelkészegyesület életre keltése. Utunk tehát meg van szabva, céljainak ki vannak tűzve. Ezeket más célokkal összekeveríteni — legalábbis most, a kezdet kezdetén — nem tartom helyesnek. És hogy én forduljak a tanítósághoz, ezt már csak azért sem tenném, mert még a látszatát is kerülni akarom annak, mintha mi pártot akarunk csinálni magunknak az egyházban. A tanítóságnak meg vannak a maga hivatott és hivatalos képviselői. Nekik kell kezükbe venni a dolgot. Hogy »a tanítóság nem képes magában ily irányu lapot kiadni« — én azt nem hiszem. Képes, csak akarnia kell. Amennyiben azonban a tanítóság arra hivatott vezetői hozzáfognának és tényleg súlyos nehézségekkel találják magukat szemben, én készséggel felajánlom testvéri segítségemet a nehézségek leküzdésére. Keressenek fel bizalommal a lap kiadása, kalkuláció, előf. díj, nyomda stb. kérdésében és ha egyébbel nem, legalább tanácsadással, irányítással és utasítással szívesen szolgálok. Szív. üdvözlét.

S. E. A tengerentúlról küldött buzdító soraidat és jókívánságaidat halásan köszönöm Jóleső érzéssel olvastam leveledből, hogy világosan áll Előtted is a mi jó szándékunk és utunkat Te is helyesnek tartod. Mi haladni is kívánunk — ha a jó Isten is úgy akarja — tovább ezen az úton. Nem akarunk »csodadoktorkodni«. Nem akarunk »a modern egyházi mozgalmak menetrendje szerint« haladni. Hanem megmaradva a munkásszerény egyszerűségünkben, mindössze csak a Lelkészegyesületet szeretnők életrekelteni és annak kebelében — imádkozni és dolgozni az egészséges papi közszellemért. Istennek gazdag áldását kérem küzdelmeid és munkáid sikerére, a Független Amerikai Magyar Református Egyházra, annak lelkszeire és hiveire. Szeretettel üdv.